

**P
O
R
A
D
C
A**

12-13

Trestný

**ZÁKON po novelách
s komentárom**

**trestný čin
priestupok
prečin**

2020
25. ročník



**Vydavateľ**

Poradca s.r.o., IČO: 36371271
Ul. Pri Celulóžke 40
010 01 Žilina
Tel.: 041-5652 983
0904 370 556, 0915 033 300
poradca@poradca.sk

redakcia@poradca.sk

Zákaznícky servis

9.00 – 15.00 hod.

041-5652 871, 877, 879

abos@poradca.sk

písomne na adrese vydavateľa

Dané do tlače

jún 2020, sadzba Lenti s.r.o.

EV 3909/09

ISSN 1335-1583 (tlačené vydanie)

ISSN 1338-0850 (online)

Cena výtlačku je 9,60 eur.

Za údaje a názory v článkoch
sú zodpovední autori.

PORADCA

25. ročník – 2020/12-13

Legislatíva

■ Trestný zákon

s komentárom 8

- trestný čin • prečin • zločin
- trestná zodpovednosť • zavinenie
- páchatel' • spolupáchatel' • účastník trestného činu
- sankcie • tresty • druhy trestov
- trest odňatia slobody
- príprava na zločin • pokus trestného činu

Pripravujeme v edičnom ročníku 2021



YDAVATEĽSTVO
PORADCA
radí, rieši problémy
vydáva publikácie

Objednávajújte telefonicky: 041/56 52 871, 879, 0915 033300, mailom: abos@poradca.sk, www.poradca.sk

úvodom

Vážení čitatelia!

Nakoľko od posledného publikovania prešiel **Trestný zákon** niekoľkými zmenami, rozhodli sme sa pripraviť v celku nové znenie komentára k hlavnému prameňu trestného práva. Cieľom ostatnej novely zákona bolo doplniť do Trestného zákona skutkovú podstatu nového trestného činu - **Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík a niektorých porúch sexuálneho zamerania**, ktorý má ochraňovať spoločnosť voči podpore a verejnej propagácii rôznych sexuálnych patologických praktík a najzávažnejších porúch sexuálneho zamerania, ktorými sú pedofília, nekrofilia a zoofília. Najmä internet a sociálne siete dnes umožňujú rýchlejšie a jednoduchšie verejné šírenie správ aj rôzneho nemravného obsahu. Úplné znenie právneho predpisu nájdete v publikácii **Zákony II časť C**, ktorá obsahuje aj znenie Trestného poriadku, zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb alebo zákon o priestupkoch. Môžete si ju objednať za zvýhodnenú cenu na našom **e-shope www.poradca.sk** alebo **zákazníckom servise denne od 9.00 do 16.00 hod.** K súdnym procesom zasa ponúkame od-

bornú tematickú publikáciu **Civilný sporový poriadok a mimisporový poriadok** s komentárom.

Predtým, ako sa začnete pripravovať na očakávanú letnú dovolenku v tomto roku pravdepodobne len na Slovensku, dávam do pozornosti **prvé číslo mesačníka PORADCA edičného ročníka 2021**, ktoré vychádza začiatkom júla s témou verejné obstarávanie.

Pripravili sme aj tematické balíčky za výhodné ceny: **Stavebný zákon, Trestné právo po novele, S.r.o. – sprievodca podnikaním.**

Aj ďalšie mesačníky sa venujú aktuálnym témam v tomto ešte stále pandemickom období – všetko sa dozviete na www.poradca.sk, kde máte možnosť si publikácie i objednať. Po prázdninách pripravujeme viaceré knižné novinky, na ktoré sa už teraz môžete tešiť.

Na záver Vám prajem veľa pevného zdravia a sily do podnikania, ale i množstvo slnečných lúčov, ktoré Vás nabijú tou správnou energiou.

Prijemné čítanie.

zodpovedná redaktorka
Stanislava Kresaňová

obsah

LEGISLATÍVA

8 Trestný zákon s komentárom

JUDr. Zuzana Šaninová

Slovensko má podľa expertov pravdepodobne Trestný zákon najprísnejší v celej Európe. A to napriek tomu, že kriminalita u nás nie je vyššia ako v okolitých štátoch. Vládou bol schválený Trestný zákon 21. 4. 2004 a platí už od 1. 1. 2005. Od nadobudnutia účinnosti bol viac ako 30-krát novelizovaný. Počas posledných dvoch rokov bol Trestný zákon opätovne novelizovaný, preto prinášame nové znenie komentára k jednotlivým ustanoveniam.

Pri tvorbe nového Trestného zákona bol rešpektovaný model kontinentálneho právneho systému, kultúrne a právne tradície Slovenskej republiky a boli akceptované progresívne a aj dnes použiteľné trestnoprávne inštitúty z celého obdobia prvej ČSR.

Predchádzajúce materiálne chápanie trestného činu sa zmenilo na primárne formálne, pričom táto zmena bola dôvodom podrobnejšieho definovania znakov základných a kvalifikovaných skutkových podstat trestných činov.

V Trestnom zákone pribudli nové tresty, ako napríklad trest domáceho väzenia či trest povinnej práce, alebo podmienený odklad výkonu trestu s probačným dohľadom.

Trest domáceho väzenia môže súd páchateľovi uložiť až na jeden rok. Domáce väzenie je vhodnou alternatívou pre prvopáchateľov, pričom domácich väzňov kontrolujú probační a mediační úradníci a s použitím technických prostriedkov kontroly (elektronické lokalizačné náramky).

Trestný zákon obsahuje ďalej aj trest povinnej práce. Podrobnejšie bola v zákone upravená aj oblasť trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorá sa však presunula v roku 2016 do samostatného právneho predpisu.

Prehľad nových predpisov a zmien v legislatíve.

Zdravotníctvo

Ochrana, podpora a rozvoj verejného zdravia

Zákon č. 119/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov

Účinnosť:

18. 5. 2020

Právna norma

- Mení ustanovenia doposiaľ platného zákona v oblasti regionálnych úradov verejného zdravotníctva, povinností fyzických osôb, štátneho zdravotného dozoru a priestupkov a dopĺňa nové ustanovenia riešiace problematiku mobilnej aplikácie na monitorovanie dodržiavania nariadenej izolácie a mobilnej aplikácie na monitorovanie kontaktov s inými zariadeniami, kategórie osobných údajov, poskytovania a sprístupňovania údajov, záruk pre práva a slobody fyzických osôb, ako aj ďalšieho použitia mobilnej aplikácie na monitorovanie dodržiavania nariadenej izolácie.
- Svojim znením tiež upravuje aj niektoré ustanovenia zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Zákon č. 125/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch

zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkov, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Účinnosť:

21. 5. 2020

Právny predpis

- Mení a dopĺňa ustanovenia doposiaľ platnej právnej normy s orientáciou na poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, verejnú minimálnu sieť poskytovateľov, prevádzkovanie zdravotníckych zariadení, personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie zdravotníckeho zariadenia, výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydávanie povolení na prevádzkovanie špecializovanej nemocnice, zariadenia biomedicínskeho výskumu, tkanivového zariadenia, referenčného laboratória, ambulancie pevnej ambulantnej pohotovostnej služby, ambulancie doplnkovej ambulantnej pohotovostnej služby, ambulancie dopravnej zdravotnej služby a epidemiologickej ambulancie, podmienky na vydanie takéhoto povolenia, žiadosti o vydanie povolenia, vydanie povolenia na prevádzkovanie mobilného odberového miesta, zmenu miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia, jeho odborného zamerania a zmenu odborného zástupcu, zmenu počtu ambulancií dopravnej zdravotnej služby, dočasné pozastavenie povolenia, zrušenie povolenia, konanie o vydanie povolenia, dočasné pozastavenie povolenia a zrušenie povolenia, register povolení, dočasnú odbornú sťaž, podmienky na výkon zdravotníckeho povolania, vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov a jeho

financovanie, spôsoby ukončovania ďalšieho vzdelávania, povinností poskytovateľa a zdravotníckeho pracovníka, dozor nad dodržiavaním ustanovení tohto zákona a pokút.

- Svojím znením tiež mení a dopĺňa niektoré ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, zákona č. 579/2004 Z. z. o záchrannej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a diietických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 69/2020 Z. z. o mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v oblas-

ti zdravotníctva a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Finančná oblasť

Mimoriadne opatrenia

Zákon č. 120/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v znení neskorších predpisov

Účinnosť:

20. 5. 2020

Zákon

- Upravuje ustanovenia zamerané na poukázanie a použitie podielu zaplatenej dane z príjmov, preddavky na daň z príjmov, finančnú pomoc na zabezpečenie likvidity malých podnikov, stredných podnikov alebo veľkých podnikov, odklad splátok a opatrení týkajúcich sa porušenia finančnej disciplíny.

Sociálne zabezpečenie

Sociálne poistenie

Zákon č. 127/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Zákon

- Priniesol rad zmien do pôvodného znenia, ktoré sa týkajú nielen lekárskej posudkovej činnosti pri výkone sociálneho poistenia, ale aj samostatne zárobkovo činné osoby, ktorá nepodala daňové priznanie za rok 2019, resp. má predĺženú lehotu na podanie daňového priznania za rok 2019.
- Zároveň mení a dopĺňa niektoré ustanovenia zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov a zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Splatnosť poisťného

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poisťného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19

Účinnosť: 23. 5. 2020

Nariadenie

- Stanovuje, že poisťné na sociálne poistenie, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ alebo povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti o 40 % a viac, za
 - a) marec 2020 je splatné v termíne do 31. decembra 2020,
 - b) máj 2020 je splatné v termíne do 31. decembra 2020.

Povinnosť platiť poisťné na sociálne poistenie trvá aj v prípade, že v čase platenia poisťného už platiteľ poisťného nie je zamestnávateľom alebo povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou.

Náhrada za bolesť

Oznámenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 135/2020 Z. z. o vydaní opatrenia o ustanovení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na rok 2020

Účinnosť: 28. 5. 2020

- Na základe vydaného opatrenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08817-2020-OL bola stanovená výška náhrady za bolesť a výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na rok 2020 za jeden bod, tvoriaca sumu 21,84 eura.

Obdobie v nezamestnanosti

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 137/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa naria-

denie vlády Slovenskej republiky č. 101/2020 Z. z. o predĺžení podporného obdobia v nezamestnanosti počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19

Účinnosť: 30. 5. 2020

Nariadenie

- Stanovuje, že podporné obdobie v nezamestnanosti, ktoré už bolo predĺžené a ktoré by uplynulo počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19, sa opätovne predlžuje o jeden mesiac.

Osobný dôchodkový účet

Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 140/2020 Z. z., ktorým sa ustanovuje vzor výpisu z osobného dôchodkového účtu sporiteľa

Účinnosť: 1. 1. 2021

Právna norma

- Rieši zásady poskytovania informácií dôchodkovou správcovskou spoločnosťou, stanovuje (okrem iného) i obsah a vzor výpisu z osobného dôchodkového účtu sporiteľa. Na základe jeho znenia uvedený výpis musí obsahovať prognózy mesačného doživotného starobného dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia, ktoré vychádzajú z možných ekonomických scenárov zahŕňajúcich pesimistický scenár, základný scenár a optimistický scenár. Prognózy dôchodku sa zostavujú aj na základe povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sporiteľa, dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sporiteľa, sumy zodpovedajúcej aktuálnej hodnoty osobného dôchodkového účtu sporiteľa, súhrnného ukazovateľa rizika dôchodkového fondu, veku (dôchodkový vek sporiteľa alebo predpokladaný dôchodkový vek sporiteľa na účely určenia prognóz dôchodku je vek potrebný na nárok na starobný dôchodok), ukazovateľa zníženia výnosnosti, predpokladanej inflácie,

produktivity práce, vekového bonusu a predpokladov úmrtnosti. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na skutočnosť, že pri určení veku spoprititeľa sa nezohľadňuje počet vychovaných detí, ani nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. pracovnej kategórie a nároky vyplývajúce zo zaradenia služby do I. alebo II. kategórie funkcií.

- Aktuálnosť parametrov, predpokladov a pravidiel na určenie prognóz dôchodkov sa prehodnotí najmenej raz za tri roky.

Európska únia

Príspevky

Zákon č. 128/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov

Účinnosť:

21. 5. 2020

Právna norma

- Prináša rad zmien orientovaných na pôsobnosť vlády SR, obsahu vyhlásenej výzvy, procesné ustanovenia v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 a v období na prekonanie ich následkov, postupy pri poskytovaní príspevku v čase krízovej situácie, zmeny zmluvy v čase krízovej situácie, dohody o splátkach a dohody o odklade plnenia v čase krízovej situácie.
- Obsahom tohto právneho predpisu sú aj zmeny zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov.

Kultúra

Opatrenia v kultúre

Zákon č. 129/2020 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v pôsobnosti Minis-

terstva kultúry Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID-19

Účinnosť:

21. 5. 2020

Zákon

- Mení a dopĺňa niektoré ustanovenia doposiaľ platnej normy orientované na problematiku usporiadania podujatí počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19, ale aj zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 13/1993 Z. z. o umeleckých fondoch v znení neskorších predpisov, zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, zákona č. 516/2008 Z. z. o Audiovizuálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a zákona č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Doprava

Výcvik vodičov

Vyhláška Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 130/2020 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 44/2016 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 280/2006 Z. z. o povinnej základnej kvalifikácii a pravidelnom výcviku niektorých vodičov v znení neskorších predpisov

Účinnosť:

23. 5. 2020

Vyhláška

- Upravuje pôvodné znenie platného právneho predpisu v oblasti obsahu dokumentácie kurzov

základnej kvalifikácie a pravidelného výcviku, vedenia knihy účastníkov kurzu, triednej knihy, výkazu o prevádzke výcvikového vozidla, trénažerovej knihy, skúšobnej komisie, skúšky, učebne pre kurzy, výcvikového vozidla používaného v kurzoch, náležitostí a vzoru preukazu kontrolóra. Predmetom tohto zákona je aj rozsah kurzov pre vodiča nákladnej dopravy, vzor protokolu a vykonaní skúšky, vzor preukazu kontrolóra a zoznam učebných a študijných odborov.

Podnikanie

Pokles obratu

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 132/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti

Účinnosť:

23. 5. 2020

Nariadenie

- Upresňuje charakteristiku tržby ako čistý obrat a príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti okrem plnenia poskytovaného v rámci projektov na podporu udržania pracovných miest vrátane pracovných miest, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje samostatná zárobková činnosť a na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov, ktoré schvaľuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky alebo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny po schválení podmienok vládou Slovenskej republiky a realizuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny alebo úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

odborné mesačníky a publikácie vydavateľstva PORADCA

100 otázok a odpovedí

- Obchodovanie
- Odvody • poisťne
- Cestovné náhrady
- Preddavky na daň



Verejná správa 7-8/2020

- Finančné nástroje z európskych štrukturálnych fondov
- Opatrenia v životnom prostredí
- Pozemkové spoločenstvá



DUO 9/2020

- Odpisovanie elektromobilov
- Krádež majetku v JÚ
- Duálne vzdelávanie v ZDP



PAM 9/2020

- Korona príspevky pre zamestnávateľa
- Odvody sociálnej poisťovne
- Odvody a invalidný dôchodok
- Cestovné náhrady



Trestný zákon

s komentárom

JUDr. Zuzana Šaninová

Trestné právo je jedno z odvetvia verejného práva. Poskytuje ochranu spoločenským záujmom uvedeným v Trestnom zákone pred protiprávnymi konaniami tým, že určuje, čo je trestným činom, vymedzuje podmienky a predpoklady trestnej zodpovednosti, ustanovuje tresty a ochranné opatrenia a vedie subjekty k plneniu zákonných povinností a zachovaniu pravidiel spolužitia. Skutkové podstaty trestných činov sú systematicky zaradené do niekoľkých hláv v dvoch častiach Trestného zákona podľa významu chráneného záujmu alebo špeciálnej ochrany spoločenských vzťahov.

V trestnom práve rozlišujeme:

- **Trestné právo hmotné** – určuje, ktoré konanie je trestné a aké opatrenia možno použiť voči páchatelom trestných činov.
- **Trestné právo procesné** – upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní pri zisťovaní a prejednávaní trestných činov a pri výkone rozhodnutí, ako aj práva a povinnosti osôb zúčastňujúcich sa v trestnom konaní.

Hlavným prameňom trestného práva je Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. a Trestný poriadok č. 301/2005 Z. z. Viaceré ustanovenia sú obsiahnuté v základnom predpise Slovenska, ktorým je Ústava SR. Prameňmi trestného práva sú aj medzinárodná zmluva, predovšetkým dohody na ochranu ľudských práv a dohody zabezpečujúce imunitu, ďalej právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, zákony, rozhodnutia prezidenta o amnestii a nálezy Ústavného súdu. V tomto čísle dvojčísle mesačníka nájdete komentár k Trestnému zákonu, ako k hlavnému prameňu trestného práva.

Úvod

Od posledného publikovania bolo v Trestnom zákone schválených niekoľko dôležitých noviel.

Novela zákona č. 161/2018 Z. z. účinná od 1. 7. 2018

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

– **Zákon bol schválený 31. 5. 2018 a vyšiel v Zbierke zákonov 14. 6. 2018.**

Novelou zákona bola nanovo prepracovaná skutková podstata trestného činu terorizmu. Východiskovou skutkovou podstatou je skutková podstata trestného činu teroristického útoku. Za obsahovo nadväzujúce skutkové podstaty na uvedení východiskovú skutkovú podstatu sa považujú – skutková podstata upravujúca trestný čin niektorých foriem účasti na terorizme, skutková podstata upravujúca trestný čin financovania terorizmu a skutková podstata upravujúca trestný čin cestovania na účel terorizmu. Zavedený bol koncept spočívajúci v definovaní cieľa, ktorým je „poškodiť ústavné zriadenie alebo obranyschopnosť štátu, narušiť alebo zničiť základnú politickú, hospodársku alebo spoločenskú štruktúru štátu alebo medzinárodnej organizácie, závažným spôsobom zastrážiť obyvateľstvo alebo donútiť vládu alebo iný orgán verejnej moci alebo medzinárodnej organizácie, aby niečo konala, opomenula alebo strpela“ ako základného diferenciačného znaku medzi trestným činom terorizmu a ostatnými trestnými činmi.

Novela zákona č. 321/2018 Z. z. účinná od 1. 1. 2019

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediálnych úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

– **Zákon bol schválený 8. 11. 2020 a vyšiel v Zbierke zákonov 20. 11. 2018.**

Probiácia na území Slovenskej republiky má v porovnaní s inými krajinami len krátku históriu a jej vznik možno spájať so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie. Náš justičný systém preto nemal vybudovanú tradíciu, ktorá by vnímala probáciu ako jeho plnohodnotnú súčasť,

čo sa odzrkadľovalo v nie vždy vhodnom spôsobe využívania techník a nástrojov, ktoré ponúka. Právny poriadok alebo interné predpisy neobsahujú normy, ktoré by v dostatočnej miere definovali požiadavky na postupy uplatňované v aplikáčnej praxi. Zavedenie elektronického systému monitorovania osôb v Slovenskej republike bol jedným zo spôsobov, ktorým sa mala podporiť oblasť probácie a plnenie jej cieľov. Avšak práve zavedením tohto nového nástroja sa zároveň začali prejavovať nedostatky tejto oblasti a kolízia jednotlivých úloh justičného systému. Niektoré procesy tohto prostredia upravené platnou legislatívou využitie alternatívneho trestania komplikovali, bránili ich efektívnej príprave a následnému výkonu a nesledovali potrebu synergie medzi zapojenými subjektami (sudca, prokurátor, probačný a mediálny úradník, Zbor väzenskej a justičnej stráže).

Z vyššie uvedených dôvodov bola prax v oblasti využívania alternatívneho trestania a s tým spojeného výkonu probácie a mediácie v jednotlivých regiónoch nejednotná.

Výžadovali sa zmeny v oblasti ukladania obmedzení a povinností všeobecne, ukladania podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody, premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia, zabezpečenia riadneho výkonu ochranného dohľadu, prípravy a realizácie trestu povinnej práce, výkonu kontroly technickými prostriedkami pri nahradenej väzbe i pri treste domáceho väzenia. Dosiahnutie stanovených cieľov bolo tiež podporené zmenou vykonávacieho právneho predpisu.

Zmeny príslušnej legislatívy obsahovo predstavovali predovšetkým reakciu na požiadavky aplikáčnej praxe, akúsi optimalizáciu, prispôbovanie právnej úpravy aktuálnym požiadavkám na flexibilné postupy dotknutých subjektov v trestnom konaní, ktoré podmieňujú efektívne ukladanie a výkon alternatívnych sankcií, teda aplikovanie princípov restoratívnej justície.

Základné ciele novely na zmenu právnej úpravy:

- odstránenie prekážok v postupoch aplikáčnej praxe a zrýchlenie postupov v niektorých prípadoch využitia alternatívneho trestania,
- zefektívnenie práce probačného a mediálneho úradníka,
- optimalizácia prípravy a realizácie kontroly výkonu niektorých rozhodnutí technickými

prostriedkami.

Novelou zákona sa súčasne riešili vybrané nedostatky právnej úpravy týkajúcej sa trestného práva, ktoré boli identifikované na podklade poznatkov získaných z aplikačnej praxe alebo vyplývajúcich z judikatúry súdov.

Novelou zákona došlo k zmene alebo doplneniu nasledovných právnych predpisov:

- Zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce a o doplnení zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o výkone trestu povinnej práce) v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom záťažacom rozkaze v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Novela zákona č. 35/2019 Z. z. účinná od 1. 7. 2019

Zákon o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- **Zákon bol schválený 12. 12. 2018 a vyšiel v Zbierke zákonov SR 15. 2. 2019.**

Nový zákon bol vypracovaný na základe Programového vyhlásenia vlády SR v časti Efektívna finančná správa. Zákon zjednotil úpravu kompetencií orgánov finančnej správy, ktorá bola obsiahnutá v zákone č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva v znení neskorších predpisov (úprava kompetencií Ministerstva financií SR, Finančného riaditeľstva SR a Kriminálneho úradu finančnej správy), v zákone č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úprava kompetencií daňových úradov a osobitne Daňového úradu pre vybrané daňové subjekty) a v zákone č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niekto-

rých zákonov v znení neskorších predpisov (úprava kompetencií colných úradov a oprávnení a povinností colníka).

Zákon reflektoval programové vyhlásenie vlády, v ktorom sa kabinet zaviazal k transformácii Daňového úradu pre vybrané daňové subjekty na Úrad pre vybrané hospodárske subjekty. Úrad zostal inštitucionálne zaradený v sústave štátnych orgánov v oblasti daní, poplatkov a colníctva ako daňový úrad. Novým zákonom však došlo k rozšíreniu osobnej pôsobnosti tohto úradu, a to tak, že plní úlohy daňového úradu po novom aj vo vzťahu k obchodníkom s cennými papiermi, dôchodkovým správcoským spoločnostiam, doplnkovým dôchodkovým spoločnostiam, platobným inštitúciami a v neposlednom rade aj voči subjektom so statusom schváleného hospodárskeho subjektu. Zároveň sa z Colného úradu Žilina na Úrad pre vybrané hospodárske subjekty presunula kompetencia rozhodovať o žiadosti o udelenie statusu schváleného hospodárskeho subjektu. Pri výkone tejto kompetencie má postavenie colného orgánu.

Ďalším z ťažiskových cieľov zákona bolo ustanoviť zjednocujúce pravidlá vykonávania štátnej služby pre pracovníkov finančnej správy vykonávajúcich štátnu službu, s dôrazom na zachovanie ich súčasných benefitov. Úlohy finančnej správy plnili colníci, ktorých štátna služba je upravená v zákone č. 200/1998 Z. z. a štátni zamestnanci, ktorých služobným úradom je Finančné riaditeľstvo SR a ktorých úprava je obsiahnutá v zákone č. 55/2017 Z. z. Vzhľadom na zlúčenie colnej a daňovej správy, ku ktorému došlo dňa 1. 1. 2012, bolo žiaduce zjednotiť aj personálny substrát finančnej správy a vytvoriť novú kategóriu „príslušník finančnej správy“. Z predchádzajúcej štruktúry štátnych zamestnancov podľa zákona č. 55/2017 Z. z. sa preto novým zákonom vyčlenila osobitná kategória pracovníkov, ktorí plnia úlohy priamo či nepriamo spojené so zabezpečovaním príjmov do štátneho rozpočtu SR a rozpočtu EÚ, ktorých štátna služba bola upravená nanovo spolu so štátnou službou súčasných colníkov. Novým zákonom tak došlo k integrácii dvoch predtým samostatných skupín pracovníkov finančnej správy. Je však potrebné zdôrazniť, že zákon musí reflektovať rozdielnosť viacerých relevantných aspektov štátnej služby pri plnení úloh finančnej správy. Do právneho poriadku Slovenskej republiky sa preto zaviedli pojmy „ozbrojený príslušník finančnej správy“ a „neozbrojený prí-

služník finančnej správy“.

Obe skupiny sa líšia, popri zdravotných, duševných a telesných nárokoch na nich kladených, predovšetkým v systéme sociálneho zabezpečenia, resp. sociálneho poistenia. Na ozbrojených pracovníkov finančnej správy sa vzťahuje sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov, rovnako ako je tomu v súčasnosti v prípade colníkov. Funkcie, pri ktorých sa vyžaduje pridelenie strelnej zbrane, sú určené interným aktom prezidenta finančnej správy s prihliadnutím na mieru ohrozenia života alebo zdravia príslušníka finančnej správy, na iné závažné riziká, alebo na potrebu používať pri výkone funkcie donucovacie prostriedky.

Z hľadiska osobitného systému sociálneho zabezpečenia ozbrojeného pracovníka finančnej správy a podmienenia trvania tohto zabezpečenia práve statusom ozbrojeného pracovníka finančnej správy sa ustanovilo, aby takýto príslušník ostal ozbrojeným PFS aj po tom, ako bol zaradený do funkcie bez zbrane, avšak len za predpokladu, že naďalej spĺňa kritéria na to byť ozbrojeným PFS v súlade s novým zákonom.

Nový zákon na jednej strane priniesol vyššie platové ohodnotenie najmä prostredníctvom zvýšenia funkčných plátov v porovnaní s platmi podľa zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov a zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na druhej strane kladie na túto kategóriu pracovníkov vyššie nároky, cieľom ktorých je zabezpečiť čo najvyšší stupeň odbornosti a profesionality pri plnení úloh finančnej správy a zároveň eliminovať korupčné správanie a iné nežiaduce prejavy pri výkone štátnej služby.

Štátna služba pracovníkov finančnej správy je budovaná na princípoch politickej neutrality, zákonnosti, efektívneho riadenia, nestrannosti, profesionality a stability. Týmto princípmi sa riadia príslušníci finančnej správy pri výkone štátnej služby, služobný úrad pri vytváraní podmienok na riadne fungovanie štátnej služby a nariadení pri rozhodovacej činnosti týkajúcej sa právnych vzťahov upravujúcich služobný pomer príslušníkov finančnej správy.

Novým zákonom sa výrazne posilnil princíp stability služobného pomeru. Aj pre kategórie zamestnancov, ktorí vykonávajú štátnu službu podľa zákona č. 55/2017 Z. z., sa zaviedli inštitúty prevedenia, preloženia a zálohy pre prechod-

ne nezarađených pracovníkov finančnej správy, popri ktorých je prepustenie zo služobného pomeru len prostriedkom ultima ratio v prípade, ak nebude možné uplatniť prevedenie, preloženie, ani zaradenie do zálohy pre prechodné nezarađených pracovníkov finančnej správy.

Novela zákona č. 38/2019 Z. z. účinná od 20. 2. 2019 a 20. 8. 2019

Nález č. 38 Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 5/2017 z 9. januára 2019

V mene Slovenskej republiky Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 9. januára 2019 rozhodol:

1. Ustanovenie § 421 ods. 1 Trestného zákona v časti „alebo nenávisť voči inej skupine osôb“ a ustanovenie § 422 ods. 1 Trestného zákona v časti „alebo nenávisť voči inej skupine osôb“ nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 26 ods. 4 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Ustanovenie § 423 ods. 1 písm. b) Trestného zákona v časti „politické presvedčenie“ a ustanovenie § 424 ods. 1 Trestného zákona v časti „politické presvedčenie“ nie je v súlade s čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.
3. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovuje.

Dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca ustanovenie § 421 ods. 1 Trestného zákona v časti „alebo nenávisť voči inej skupine osôb“, ustanovenie § 422 ods. 1 Trestného zákona v časti „alebo nenávisť voči inej skupine osôb“, ustanovenie § 423 ods. 1 písm. b) Trestného zákona v časti „politické presvedčenie“ a ustanovenie § 424 ods. 1 Trestného zákona v časti „politické presvedčenie“ účinnosť.

Ak Národná rada Slovenskej republiky nevedie ustanovenie § 421 ods. 1 Trestného zákona v časti „alebo nenávisť voči inej skupine osôb“ a ustanovenie § 422 ods. 1 Trestného zákona v časti „alebo nenávisť voči inej skupine osôb“ do súladu s čl. 1 ods. 1, čl. 26 ods. 4 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, ustanovenie § 423 ods. 1 písm. b) Trestného zákona v časti „politické presvedčenie“ a ustanovenie § 424 ods. 1 Trestného zákona v časti „politické presvedčenie“ do súladu s čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, strácajú po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť.

Novela zákona č. 214/2019 Z. z. účinná od 1. 8. 2019

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

– **Zákon bol schválený 10. 7. 2019 a vyšiel v Zbierke zákonov SR 17. 7. 2019.**

Novelou zákona sa v prvom rade vykonala úplná transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28. 7. 2017) a úplná implementácia Protokolu na odstránenie nezákonného obchodu s tabakovými výrobkami (Ú. v. EÚ L 268, 1. 10. 2016) do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Citovaná smernica nahradila Dohovor EÚ z 26. júla 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES C 316, 27. 11. 1995) a jeho protokoly, ku ktorému Slovenská republika pristúpila v roku 2004 a ktorého obsah bol premietnutý do slovenského právneho poriadku. Preto väčšina požiadaviek vyplývajúcich zo smernice je už splnená. Smernica však oproti dohovoru posilňuje ochranu finančných záujmov Európskej únie a stanovuje minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v súvislosti s bojom proti podvodom a iným protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Európskej únie. Vzhľadom na súvis smernice s nariadením Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31. 10. 2017), ustanovenia smernice sú rozhodujúce pre dobré fungovanie Európskeho prokurátora, ktorý odkazuje na smernicu obsahujúcu vymedzenie jeho príslušnosti. Na trestné stíhanie páchatelov trestných činov v súvislosti s poškodzovaním finančných záujmov Európskej únie, ako sú vymedzené v smernici, resp. ako budú prevedené do vnútroštátneho práva, tak ako aj súvisiacich trestných činov a na ich postavenie pred súd, bude príslušný Úrad európskej prokuratúry zriadený spomínaným nariadením.

Protokol predstavuje významný príspevok k medzinárodnému úsiliu zameranému na odstránenie všetkých foriem nezákonného obchodu s tabakovými výrobkami vrátane ich pašovania, falšovania a nezákonnej výroby. Upravuje predovšetkým kontrolu dodávateľského reťazca vrátane systému sledovania a zisťovania, pro-

tiprávne konanie zahŕňajúce aj trestné činy, medzinárodnú spoluprácu, ktorej súčasťou je výmena informácií na účely presadzovania práva, vzájomnú administratívnu a právnu pomoc, extradíciu a zabezpečenie financovania. Protokol je už v súčasnosti z podstatnej časti implementovaný v právnom poriadku Slovenskej republiky, pričom novelizácia bola čiastkového charakteru a zabezpečila sa ňou úplná implementácia protokolu.

Okrem toho sa novelou zákona rozšírila právna úprava využitia technických prostriedkov pri kontrole výkonu niektorých rozhodnutí vydaných v trestnom konaní vrátane podpory využívania alternatívnych trestov, rozšírila sa možnosť rozhodovania samosudcu v trestnom konaní, korigovala sa úprava ukladania doživotného trestu bez možnosti podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, rozšírila sa úprava využitia videokonferencií v trestnom konaní a zaviedla sa nová skutková podstata trestného činu falšovania a vyhotovenia nepravdivej zdravotnej dokumentácie.

Novelou zákona sa vykonala tiež okrem novelizácie Trestného zákona novelizácia Trestného poriadku, zákona č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediálnych úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Novela zákona bola vypracovaná v spolupráci s dotknutými štátnymi orgánmi (Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Úrad vlády Slovenskej republiky) a bola výsledkom odbornej diskusie orgánov aplikácie týchto právnych noriem. Rovnako je novela zákona výstupom pracovnej skupiny ministra spravodlivosti Slovenskej republiky k využitiu elektronického monitoringu osôb.

Novela zákona č. 420/2019 Z. z. účinná od 1. 1. 2020

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

– **Zákon bol schválený 6. 12. 2019 a vyšiel**

v Zbierke zákonov SR 11. 12. 2019.

Cieľom novely zákona bola podpora rodín s deťmi, kde si povinná osoba neplní svoju výživovú povinnosť voči deťom.

Zvýšením príjmovej hranice na 3,3 násobku súm životného minima je možné náhradné výživné poskytovať väčšiemu okruhu osôb. Zvýšením maximálnej poskytovanej sumy náhradného výživného na 3,7 násobku sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa sa pomôže najmä rodinám, kde bola výživová povinnosť súdom určená vo vyššej sume ako bol súčasný 1,2 násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa. Dosiahne sa tak zlepšenie finančnej situácie rodín, kde jeden z rodičov zanedbáva svoju výživovú povinnosť.

Zmenou príjmovej hranice na 3,3 násobku súm životného minima sa táto príjmová hranica u jedného rodiča s jedným dieťaťom priblížila k priemernej mzde v národnom hospodárstve a náhradné výživné sa ako štátna sociálna dávka stala dostupnejšou.

Skrátením podmienky trvania exekučného konania na vymozenie pohľadávky na výživnom z troch mesiacov na dva mesiace od podania návrhu na vykonanie exekúcie sa zabezpečilo včasnejšie poskytnutie náhradného výživného, ktoré rieši v tom čase aktuálnu potrebu finančných prostriedkov na dieťa. V tejto súvislosti sa vstúpilo novelou zákona aj do Trestného zákona, kde sa sprísnila skutková podstata trestného činu zanedbania povinnej výživy.

Cieľom novely zákona bola taktiež zmena v povinnosti vrátiť vyplatené náhradné výživné v prípade vymozenia výživného prostredníctvom exekútora. V tej dobe mala túto povinnosť oprávnená osoba. Novelou zákona sa oprávnená osoba v prípade vymozenia výživného exekútorom od tejto povinnosti odbremenila. Vrátenie preddavkovo poskytnutého náhradného výživného vykonáva priamo exekútor z vymozenej sumy výživného na základe informácií, ktoré si zo zákona príslušný úrad kraje, sociálnych vecí a rodiny a exekútor vymieňajú.

Povinnosť vrátiť vyplatené náhradné výživné oprávnenou osobou však ostane nedotknutá v prípade, že povinný uhradí výživné priamo oprávnenej osobe.

Novela zákona č. 474/2019 Z. z. účinná od 1. 1. 2020

Zákon, ktorým sa dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa

zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

– Zákon bol schválený 18. 12. 2019 a v Zbierke zákonov bol publikovaný 27. 12. 2019.

Cieľom novely zákona bolo doplniť do Trestného zákona skutkovú podstatu nového trestného činu – Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík a niektorých porúch sexuálneho zamerania (§ 372a), ktorý má ochraňovať spoločnosť voči podpore a verejnej propagácii rôznych sexuálnych patologických praktík a najzávažnejších porúch sexuálneho zamerania, ktorými sú pedofília, nekrofilia a zoofília. Najmä internet a sociálne siete umožňovali rýchlejšie a jednoduchšie verejné šírenie správ aj rôzneho nemravného obsahu, preto je nevyhnutné stanoviť nové prísnejšie hranice pred týmito osobitnými formami obťažovania v oblasti mravnosti.

Nová skutková podstata tohto nového trestného činu bola aj reakciou na publikované články o niektorých sexuálnych patologických praktikách, resp. poruchách sexuálneho zamerania, ktoré svojim obsahom tieto v spoločnosti propagovali, resp. ospravedlňovali, pričom trestnoprávna zodpovednosť takéhoto konania v Trestnom zákone Slovenskej republiky absentovala.

Podľa predkladateľov novely zákona bolo nutné v Trestnom zákone vymedziť nové hranice pre možné verejné informovanie o rôznych sexuálnych patologických praktikách a najzávažnejších poruchách sexuálneho zamerania; keďže je potrebné nielen morálne, ale aj trestnoprávne, odsúdiť konanie, ktorého možným následkom je napríklad zvýšené páchanie trestných činov proti ľudskej dôstojnosti. Zavedenie takéhoto trestného činu tak predstavuje preventívne opatrenie vôbec voči vzniku obetí trestných činov proti ľudskej dôstojnosti. Verejné ospravedlňovanie, či hrubé zľahčovanie rôznych sexuálnych patologických praktík alebo porúch sexuálneho zamerania totižto môže u časti verejnosti, a najmä u rizikových jednotlivcov, vzbudiť dojem z spoločenskú akceptáciu takéhoto patologického sexuálneho konania, ktoré je v niektorých prípadoch v Trestnom zákone jednoznačne kvalifikované ako trestný čin, a teda môže rizikových jednotlivcov aj aktivizovať k súvisiacemu trestnému konaniu.

PREHLAD

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

PRVÁ ČASŤ	VŠEOBECNÉ USTANOVENIA	§	1	16
PRVÁ HLAVA	PÔSOBNOSŤ ZÁKONA A ZÁKLADY TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI			
Prvý diel	Trestný zákon a jeho pôsobnosť	§	2-7b	17
Druhý diel	Základy trestnej zodpovednosti			
PRVÝ ODDIEL	POJEM A DRUHÝ TRESTNÉHO ČINU	§	8-18	22
DRUHÝ ODDIEL	PÁCHATEĽ, SPOLUPÁCHATEĽ A ÚČASTNÍK TRESTNÉHO ČINU	§	19-21	28
TRETÍ ODDIEL	OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE TRESTNÚ ZODPOVEDNOSŤ	§	22-23	29
ŠTVRTÝ ODDIEL	OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE PROTIPRÁVNOSŤ ČINU	§	24-30	31
DRUHÁ HLAVA	SANKCIE			
Prvý diel	Druhy sankcií	§	31-33	36
Druhý diel	Základné zásady ukladania sankcií	§	34-45	39
Tretí diel	Ukladanie a výkon jednotlivých trestov	§	46-65	54
Štvrtý diel	Podmienečné prepustenie a podmienečné upustenie od výkonu zvyšku niektorých trestov	§	66-72	89
Piaty diel	Ochranné opatrenia	§	73-83b	102
TRETIA HLAVA	ZÁNİK TRESTNOSTI A TRESTU	§	84-93	111
ŠTVRTÁ HLAVA	OSOBITNÉ USTANOVENIA O STÍHANÍ MLADISTVÝCH			
Prvý diel	Trestná zodpovednosť	§	94-95	122
Druhý diel	Zánik trestnosti	§	96	123
Tretí diel	Ukladanie sankcií a výchovných opatrení mladistvému	§	97-101	124
Štvrtý diel	Ochranná výchova	§	102-105	126
Piaty diel	Výchovné opatrenia	§	106-108	129
Šiesty diel	Tresty	§	109-121	131
PIATA HLAVA	VÝKLAD POJMOV			
Prvý diel	Všeobecné pojmy	§	122-137	142
Druhý diel	Osobitné kvalifikčné pojmy	§	138-143	163
DRUHÁ ČASŤ	OSOBITNÁ ČASŤ			
PRVÁ HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A ZDRAVIU			
Prvý diel	Trestné činy proti životu	§	144-154	170
Druhý diel	Trestné činy proti zdraviu	§	155-160	177
Tretí diel	Trestné činy ohrozujúce život alebo zdravie	§	161-178	179
DRUHÁ HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI SLOBODE A ĽUDSKEJ DÔSTOJNOSTI			
Prvý diel	Trestné činy proti slobode	§	179-198	194
Druhý diel	Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti	§	199-203	208
TRETIA HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI RODINE A MLÁDEŽI	§	204-210	212
ŠTVRTÁ HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU	§	212-249a	217
PIATA HLAVA	TRESTNÉ ČINY HOSPODÁRSKE			
Prvý diel	Trestné činy ohrozujúce trhovú ekonomiku	§	250-258	249
Druhý diel	Trestné činy proti hospodárskej disciplíne	§	259-269a	255
Tretí diel	Trestné činy proti mene a trestné činy daňové	§	270-280	269

Štvrtý diel	Trestné činy proti priemyselným právam a proti autorskému právu §	281-283	276
ŠIESTA HLAVA	TRESTNÉ ČINY VŠEOBECNE NEBEZPEČNÉ A PROTI ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU		
Prvý diel	Trestné činy všeobecne nebezpečné §	284-299a	278
Druhý diel	Trestné činy proti životnému prostrediu §	300-310	291
SIEDMA HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI REPUBLIKE		
Prvý diel	Trestné činy proti základom republiky §	311-317	299
Druhý diel	Trestné činy proti bezpečnosti republiky §	318-320	303
ÔSMA HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI PORIADKU VO VEREJNÝCH VECIACH		
Prvý diel	Trestné činy proti výkonu právomoci orgánu verejnej moci §	321-325	305
Druhý diel	Trestné činy verejných činiteľov §	326-327	307
Tretí diel	Korupcia §	328-336a	308
Štvrtý diel	Niektoré formy trestnej súčinnosti §	337-341	314
Piaty diel	Iné formy rušenia činnosti orgánov verejnej moci §	342-358	317
DEVIATA HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI INÝM PRÁVAM A SLOBODÁM §	359-378a	330
DESIATA HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI BRANNOSTI, PROTI CIVILNEJ SLUŽBE, PROTI SLUŽBE V OZBROJENÝCH SILÁCH A PROTI OBRANE VLASTI		
Prvý diel	Trestné činy proti brannosti §	379-381	341
Druhý diel	Trestné činy proti civilnej službe §	382-385	342
Tretí diel	Trestné činy proti službe v ozbrojených silách §	386-389	343
Štvrtý diel	Trestné činy proti obrane vlasti §	390-392	344
JEDENÁSTA HLAVA	TRESTNÉ ČINY VOJENSKÉ		
Prvý diel	Trestné činy proti vojenskej podriadenosti a vojenskej cti §	393-400	346
Druhý diel	Trestné činy proti povinnosti konať vojenskú službu §	401-406	350
Tretí diel	Trestné činy proti povinnostiam strážnej a dozornej služby §	407-409	353
Štvrtý diel	Trestné činy ohrozujúce bojaschopnosť §	410-415	354
DVANÁSTA HLAVA	TRESTNÉ ČINY PROTI MIERU, PROTI ĽUDSKOSTI, TRESTNÉ ČINY TERORIZMU, EXTRÉMIZMU A TRESTNÉ ČINY VOJNOVÉ		
Prvý diel	Trestné činy proti mieru a ľudskosti, trestné činy terorizmu a extrémizmu §	417-425	357
Druhý diel	Trestné činy vojnové §	426-434	376
Tretí diel	Spoločné ustanovenia §	435	381
TRETIA ČASŤ	SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA §	436-440	382

Príloha	ZOZNAM PREBERANÝCH PRÁVNE ZÁVÄZNÝCH AKTOV EURÓPSKEJ ÚNIE	388
----------------	---	------------

Trestný zákon

v znení

zákona č. 650/2005 Z. z., zákona č. 692/2006 Z. z., zákona č. 218/2007 Z. z., zákona č. 491/2008 Z. z., zákona č. 497/2008 Z. z., zákona č. 498/2008 Z. z., zákona č. 59/2009 Z. z., zákona č. 257/2009 Z. z., zákona č. 317/2009 Z. z., zákona č. 492/2009 Z. z., zákona č. 576/2009 Z. z., zákona č. 224/2010 Z. z., zákona č. 547/2010 Z. z., zákona č. 33/2011 Z. z., zákona č. 262/2011 Z. z., zákona č. 313/2011 Z. z., zákona č. 246/2012 Z. z., zákona č. 334/2012 Z. z., zákona č. 204/2013 Z. z., zákona č. 1/2014 Z. z., zákona č. 73/2015 Z. z., zákona č. 78/2015 Z. z., zákona č. 87/2015 Z. z., zákona č. 174/2015 Z. z., zákona č. 397/2015 Z. z., zákona č. 398/2015 Z. z., zákona č. 440/2015 Z. z., zákona č. 444/2015 Z. z., zákona č. 91/2016 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 316/2016 Z. z., zákona č. 264/2017 Z. z., zákona č. 274/2017 Z. z., zákona č. 161/2018 Z. z., zákona č. 321/2018 Z. z., zákona č. 35/2019 Z. z., nálezu Ústavného súdu SR č. 38/2019 Z. z., zákona č. 214/2019 Z. z.,
zákona č. 420/2019 Z. z. a zákona č. 474/2019 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

VŠEOBECNÁ ČASŤ

§ 1

Predmet zákona

Tento zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov.

Komentár k § 1

Znenie ustanovenia vymedzuje predmet právneho predpisu. Pod predmetom právneho predpisu rozumieme oblasti trestného práva, ktoré sú zákonom upravené.

Upustilo sa od vymedzenia účelu Trestného zákona, pričom v tomto ustanovení je vymedzený len predmet zákona v súlade s legislatívnymi pravidlami.

K úprave tohto zákona patrí:

– **trestná zodpovednosť**

Trestne zodpovedným nie je mladistvý mladší ako pätnásť rokov, ktorý v čase spáchania činu nedosiahol takú úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti, aby mohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie.

To znamená, že za svoj čin nie je trestne zodpovedný.

– **druhy trestov**

• **u FO**

- *trest odňatia slobody,*
- *trest domáceho väzenia,*
- *trest povinnej práce,*
- *peňažný trest,*
- *trest prepadnutia majetku,*
- *trest prepadnutia vecí,*
- *trest zákazu činnosti,*
- *trest zákazu pobytu,*
- *trest zákazu účasti na verejných podujatiach,*
- *trest straty čestných titulov a vyznamenaní,*

- trest straty vojenskej a inej hodnosti,
- trest vyhostenia.
- **u mladistvého**
 - trest povinnej práce,
 - peňažný trest,
 - trest prepadnutia veci,
 - trest zákazu činnosti,
 - trest zákazu účasti na verejných podujatiach,
 - trest vyhostenia,
 - trest domáceho väzenia,
 - trest odňatia slobody,
- **druhy ochranných opatrení**
 - ochranné liečenie,
 - ochranná výchova,
 - ochranný dohľad,
 - detencia,
 - zhabanie veci.
- **ukladanie ochranných opatrení**
 Ochranné opatrenia možno uložiť, ak sa podľa neho posudzuje trestnosť činu, v súvislosti so spáchaním ktorého má byť uložené, a to v prípade ak páchateľ činu inak trestného nie je trestne zodpovedný alebo ak ide o osobu, ktorú nemožno stíhať alebo odsúdiť.
 Tresty a ochranné opatrenia sú právny následkom spáchaného trestného činu alebo činu inak trestného. Trest je ujma na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, ktorú môže uložiť páchateľovi len súd podľa tohto zákona za spáchaný trestný čin. Ochranné opatrenie je ujma na osobnej slobode alebo majetku odsúdeného alebo inej osoby, ktorú môže uložiť len súd podľa tohto zákona v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými.
- **skutkové podstaty trestných činov**
 Jednotlivé skutkové podstaty trestných činov právny predpis definuje postupne v Druhej časti zákona.
 Skutková podstata je súhrn typických, základných, právne relevantných znakov určitého právneho inštitútu napr. trestného činu. Ak osoba spácha trestný čin, to znamená, že naplní svojim konaním také znaky, naplní skutkovú podstatu, čo so sebou prináša právne

následky stanovené príslušnou právnu normou.

Pomocou znakov skutkovej podstaty je vyjadrený základný charakter, význam a dôvod existencie daného právneho inštitútu, napr. u trestného činu je to spoločenská nebezpečnosť takéhoto činu, ktorého páchanie spoločnosť zakazuje.

Ako znaky skutkovej podstaty sú vyberané len tie najzávažnejšie a nezohľadňujú sa ostatné súčasti daného skutkového deja, teda detailného priebehu danej udalosti.

PRVÁ HLAVA

PÔSOBNOSŤ ZÁKONA A ZÁKLADY TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI

Komentár k prvej hlave

Zákonodarca v prvej hlave upravil pôsobnosť Trestného zákona a upravil základy trestnej zodpovednosti.

Prvý oddiel – definícia pôsobnosti zákona, úprava pojmu trestný čin, jeho zavinenie a spáchanie.

Druhý oddiel – definícia a úprava páchateľa, spolupáchateľa, účastníka trestného činu.

Tretí oddiel – vymedzenie okolností vylučujúcich trestnú zodpovednosť.

Štvrtý oddiel – vymedzenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu.

Prvý diel

Trestný zákon a jeho pôsobnosť

§ 2

Časová pôsobnosť

(1) Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchateľa priaznivejší.

(2) Páchateľovi možno uložiť taký druh trestu, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase,

keď sa o trestnom čine rozhoduje, ak je to pre páchatela priaznivejšie.

(3) Ak tento zákon neustanovuje inak, ochranné opatrenie sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje.

Komentár k § 2

Toto ustanovenie zakotvuje ústavnú zásadu vylúčenia retroaktivity, ak by to bolo pre páchatela nepriaznivejšie.

Pri retroaktivite dochádza ku skutočnosti, že právo pôsobí do minulosti. Retroaktívna norma poskytuje práva a ukladá právne povinnosti jednotlivým subjektom práva pro praeterito. Tento jav sa uskutočňuje v čase, v ktorom príslušná právna norma nebola platná a účinná.

Zásada vylúčenia retroaktivity teda znamená, že ak by bolo pre páchatela priaznivejšie, môže byť skutkový stav spáchaného trestného činu posudzovaný podľa neskoršieho zákona, napríklad zákon prešiel novelou v priebehu rozhodovania o treste, ktorá **pripúšťa miernejší trest**.

Oproti predchádzajúcej právnej úprave, ktorá bola zrušená týmto Trestným zákonom, je oveľa zrozumiteľnejšie vyjadrená zásada použitia neskoršieho zákona, a to ktoréhokoľvek do doby, než sa rozhoduje o trestnom čine, ktorý je pre páchatela najpriaznivejší.

Ustanovenie v **odseku 1** obsahuje výslovné aj trest, ktorý je pre páchatela priaznivejší. Trestnosť činu je posudzovaná podľa času, v ktorom bol trestný čin spáchaný. V praxi súdov sa stáva, že medzi vynesím rozsudku a spáchaním trestného činu uplynie určité časové obdobie, počas ktorého môže dôjsť k zmene zákona, a to niekedy aj do miernejšej formy, čo znamená, že uvedená situácia by bola pre páchatela priaznivejšia. Zákon uvedenú možnosť posudzovania trestnosti činu umožňuje podľa **ods. 1**, a to vzhľadom na znenie Ústavy SR.

• Zmeny platné od 1. 9. 2010

Zmenilo sa znenie odseku 3, nakoľko boli novelou Trestného zákona zavedené nové prechodné ustanovenia, ktoré predstavujú výnimku z uplatňovania zásady vyjadrenej v § 2 ods. 3 (ochranné opatrenie sa ukladá podľa zákona

účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje), preto sa ustanovilo vykonanie príslušnej zmeny v platnom znení predmetného ustanovenia („Ak tento zákon neustanovuje inak...“). To znamená, že je možné uložiť len taký druh trestu a taký druh ochranného opatrenia, ktoré zákon pripúšťa v čase, keď sa trest alebo ochranné opatrenie ukladá.

§ 3 Územná pôsobnosť

(1) Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky.

(2) Trestný čin sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky, aj keď sa páchatel

a) dopustil konania aspoň sčasti na jej území, ak porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti mimo jej územia, alebo

b) dopustil konania mimo územia Slovenskej republiky, ak tu malo nastať porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom alebo ak tu mal nastať aspoň sčasti taký následok.

(3) Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý bol spáchaný mimo územia Slovenskej republiky na palube lode plávajúcej pod štátnou vlajkou Slovenskej republiky alebo na palube lietadla zapísaného v registri lietadiel Slovenskej republiky.

Komentár k § 3

Zákon v ustanovení vyjadruje **územnú pôsobnosť** Trestného zákona, ktorá sa viaže k územiu Slovenskej republiky.

Zároveň sa spresňuje, čo sa považuje za územie Slovenskej republiky na účely tohto zákona, resp. kedy sa tiež **považuje trestný čin za spáchaný na území Slovenskej republiky**.

Ods. 1 hovorí o posudzovaní trestnosti činu, ktorý bol na území SR spáchaný. Platí zásada, že ustanovenia Trestného zákona sú použité v prípade, ak bol trestný čin spáchaný na našom území.

Ods. 2 obsahuje určité rozšírenie územnej pôsobnosti Trestného zákona.

Čin sa považuje za spáchaný na území SR, ak sa dopustil páchatel konania aspoň sčasti na

území SR, ak porušenie nastalo (malo nastať) čo i len z sčasti mimo územia SR, alebo ak sa dopustil páchatel' konania mimo územia SR, ale mal tu byť spáchaný alebo tu mal nastať následok tohto činu.

Podľa ods. 3 územná pôsobnosť SR platí aj v prípade lode alebo lietadla označeného alebo zapísaného pod Slovenskou republikou, aj keď sa nachádzajú mimo Slovenskej republiky.

Osobná pôsobnosť

§ 4

Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý mimo územia Slovenskej republiky spáchal občan Slovenskej republiky alebo cudzinec, ktorý má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

Komentár k § 4

Znenie tohto ustanovenia predstavuje výnimku z územnej príslušnosti. Podľa ustanovenia dostáva prednosť osobná pôsobnosť Trestného zákona, a to na základe vzťahu osoby páchatela k Slovenskej republike – občan SR, ktorý sa nachádza mimo SR, trvalý pobyt na území SR cudzinca.

Ide v podstate o možné rozšírenie pôsobnosti Trestného zákona aj mimo územia SR (občan SR mimo územia).

§ 5

Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť obzvlášť závažného zločinu, ak bol čin spáchaný mimo územia Slovenskej republiky proti občanovi Slovenskej republiky a v mieste činu je čin trestný alebo ak miesto činu nepodlieha žiadnej trestnej právomoci.

Komentár k § 5

V tomto ustanovení je premietnutý princíp ochrany nášho občana pred zločinmi spáchanými proti nemu mimo územia Slovenskej republiky. Zákon však kladie dôraz, že **musí ísť o obzvlášť závažný zločin, ktorý na mieste spáchania nepodlieha žiadnej trestnosti.**

Pod obzvlášť závažným zločinom zákon rozumie úmyselný trestný čin, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dol-

nou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov.

§ 5a

Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovanie s nimi (§ 171 a 172), falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov (§ 270), uvádzania falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov (§ 271), výroby a držby falšovateľského náčinia (§ 272), falšovania, pozmeňovania a nedovolenej výroby kolkových známok, poštových cenín, nálepiek a poštových pečiatok (§ 274), falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označenie tovaru (§ 275), založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny alebo jej člena (§ 297), nedovolenej výroby a držania jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov (§ 298 a 299), úkladov proti Slovenskej republike (§ 312), teroru (§ 313 a 314), záškodníctva (§ 315 a 316), sabotáže (§ 317), vyzvedačstva (§ 318), útoku na orgán verejnej moci (§ 321), útoku na verejného činiteľa (§ 323), falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky (§ 352), ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti (§ 353), prevádzkačstva (§ 355), ohrozenia mieru (§ 417), genocídia (§ 418), teroristického útoku (§ 419), niektorých foriem účasti na terorizme (§ 419b), financovania terorizmu (§ 419c), cestovania na účel terorizmu (§ 419d), neľudskosti (§ 425), používania zakázaného bojového prostriedku a nedovoleného vedenia boja (§ 426), plienenia v priestore vojnových operácií (§ 427), zneužívania medzinárodne uznávaných označení a štátnych znakov (§ 428), vojnovkej krutosti (§ 431), perzekúcie obyvateľstva (§ 432), vojnového bezprávia (§ 433) aj vtedy, ak taký trestný čin spáchal mimo územia Slovenskej republiky cudzinec, ktorý nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

Komentár k § 5a

Znením tohto ustanovenia sa od 1. 1. 2010 do zákona opäť zaviedla zásada ochrany, kto-

rá bola v Trestnom zákone z roku 1961 (**zákon č. 576/2009 Z. z.**).

Potreba opätovného zavedenia tejto zásady vyplývala z nedostatku ochrany najzávažnejších záujmov štátu na ochrane ústavného zriadenia, meny, boja proti drogám, na úseku jadrovej, chemickej a rádioaktívnej bezpečnosti, ochrany utajovaných a iných chránených skutočností, orgánov verejnej moci a verejných činiteľov, nedovoleného prekračovania hraníc a trestných činov proti mieru, ľudskosti a vojnových zločinov.

Činy spáchané v cudzine cudzincami, ak nemajú trvalý pobyt na území SR a neohrozujú záujem chránený Trestným zákonom priamo na území Slovenskej republiky, by inak neboli postihnutelné podľa Trestného zákona okrem prípadu, ak by išlo o obzvlášť závažný zločin proti občanovi Slovenskej republiky, ale vtedy by čin musel byť v mieste spáchania trestný.

Ustanovenie obsahuje výpočet trestných činov, na ktoré sa vzťahuje Trestný zákon aj v prípade, ak došlo k spáchaniu trestného činu mimo územia, prípadne je trestný čin spáchaný osobou, ktorá nemá na území SR trvalý pobyt – cudzinec.

• Zmeny platné od 1. 7. 2018

Ostatnou novelou zákona dochádza k úprave s ohľadom na nové znenie právnej úpravy trestných činov terorizmu.

V trestnom poriadku sa nanovo zmenilo znenie § 419 upravujúce teroristický útok a doplnilo sa ustanovenie § 419b, ktoré upravuje niektoré formy účasti na terorizme, § 419c, ktoré upravuje financovanie terorizmu a § 419d, ktoré upravuje cestovanie na účel terorizmu.

§ 6

(1) Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu spáchaného mimo územia Slovenskej republiky cudzincom, ktorý nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, aj vtedy, ak

- a) čin je trestný aj podľa zákona účinného na území, kde bol spáchaný,
- b) páchateľ bol zadržaný alebo zatknutý na území Slovenskej republiky a
- c) nebol vydaný na trestné stíhanie cudziemu štátu.

(2) Páchateľovi uvedenému v odseku 1 však

nemožno uložiť trest prísnejší, než ustanovuje zákon štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný.

Komentár k § 6

Zákon v tomto ustanovení zakotvil možnosť postihu páchateľa trestného činu v prípade, keď nie je daná **ani osobná ani miestna pôsobnosť** Trestného zákona. Ide o situácie, keď bol páchateľ zadržaný na našom území a **nebol vydaný cudziemu štátu na trestné stíhanie**.

Ide o osobu cudzinca, ktorý nemá na území SR trvalý pobyt. Zákon stanovuje zásadu uloženia trestu, ktorý nemôže byť prísnejší, ako v krajine, kde bol spáchaný.

§ 7

Pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv

(1) Trestnosť činu sa posudzuje podľa tohto zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(2) Ustanovenia § 3 až 6 sa nepoužívajú, ak to nepripúšťa medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Komentár k § 7

Toto ustanovenie zakotvuje, že pôsobnosť nášho Trestného zákona môže byť upravovaná aj vyhlásenými medzinárodnými zmluvami, resp. že zásady vyššie uvedené sa neuplatnia, ak vyhlásená medzinárodná zmluva to nepripúšťa. To znamená, že aj medzinárodná zmluva môže založiť pôsobnosť Trestného zákona Slovenskej republiky. V zásade ide o medzinárodnú zmluvu, ktorá bola prijatá do nášho právneho poriadku. Medzinárodná zmluva, ktorá bola prijatá do nášho poriadku, má prednosť pred vnútroštátnou úpravou.

V ustanoveniach o pôsobnosti trestných zákonov bolo spresnené, že namiesto pojmu cudzina **bol použitý pojem mimo územia Slovenskej republiky**.

§ 7a

Pôsobnosť na ukladanie ochranných opatrení

(1) Ochranné opatrenie podľa tohto zákona možno uložiť, ak sa podľa neho posudzuje trest-

nost' činu, v súvislosti so spáchaním ktorého má byť ochranné opatrenie uložené.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa použije aj vtedy, ak páchateľ činu inak trestného nie je trestne zodpovedný alebo ak ide o osobu, ktorú nemožno stíhať alebo odsúdiť.

Komentár k § 7a

Pod ochranným opatrením zákon rozumie sankciu, ktorá je priamo právnym následkom spáchaného trestného činu alebo činu inak trestného. Ochranným opatrením je ujma na osobnej slobode alebo majetku odsúdeného alebo inej osoby, ktorú môže uložiť len súd podľa tohto zákona v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými.

Dňa 1. 9. 2010 sa do právneho predpisu doplnilo ustanovenie upravujúce pôsobnosť na ukladania ochranných opatrení (**zákon č. 224/2010 Z. z.**).

Zavedenie nových typov ochranných opatrení a podmienok ich ukladania právnickým osobám si vyžadovalo exaktnejšie vymedzenie pôsobnosti, či aplikácie Trestného zákona pri ich ukladaní. Práve preto bola do tohto ustanovenia premietnutá uvedená požiadavka.

Ochranné opatrenia môžu byť použité v prípade, ak je možné použiť Trestný zákon podľa vymedzených zásad v predchádzajúcich ustanoveniach týkajúcich sa trestnej zodpovednosti.

Zásady ukladania ochranných opatrení

- Ochranné opatrenie možno uložiť páchateľovi trestného činu buď popri treste, alebo aj pri upustení od potrestania páchateľa, ak ochranné opatrenie zabezpečí ochranu spoločnosti pred páchateľom účinnejšie ako trest.
- Ochranné opatrenie môže postihnúť osobu iba tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jej rodinu a blízke osoby.
- Ochranné opatrenie možno uložiť aj páchateľovi činu inak trestného alebo inej osobe, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie ochrany spoločnosti pred páchaním nových trestných činov.
- Pri ukladaní ochranných opatrení sa súd neriadi zásadou úmernosti k spáchanému

činu, ale potrebou ochrany spoločnosti, pričom prihliada aj na potrebu liečenia, výchovy alebo dovŕšenia nápravy páchateľa alebo inej osoby.

- Výkon ochranného opatrenia sa musí skončiť najneskôr dosiahnutím jeho účelu, prípadne uplynutím doby, na ktorú bolo uložené, alebo dovŕšením zákonom ustanoveného veku odsúdeného alebo inej osoby.

Ochranné opatrenia podľa Trestného zákona

- ochranné liečenie – § 73 a § 74
- ochranná výchova – § 75
- ochranný dohľad – § 76 – § 80
- detencia – § 81 a § 82
- zhabanie vecí – § 83.

Kedy bude uložené ochranné opatrenie

- ak sa podľa neho posudzuje trestnosť činu, v súvislosti so spáchaním ktorého má byť ochranné opatrenie uložené,
- ak ide o páchateľa činu inak trestného, ktorý nie je trestne zodpovedný (nedovŕšenie veku),
- ak ide o osobu, ktorú nie je možné stíhať,
- ak ide o osobu, ktorú nie je možné odsúdiť.

§ 7b

Výkon a zohľadnenie rozhodnutia iného štátu

(1) Rozhodnutie súdu iného štátu v trestnej veci možno na území Slovenskej republiky vykonať alebo môže mať iné právne účinky, len ak tak ustanovujemedzinárodná zmluva alebo zákon.

(2) Právoplatné odsúdenie súdom iného členského štátu Európskej únie v trestnom konaní na účely trestného konania sa zohľadní rovnako, ako keby bolo vydané súdom Slovenskej republiky, ak bolo vydané pre čin trestný aj podľa právneho poriadku Slovenskej republiky.

Komentár k § 7b

Od 1. 1. 2013 (zákon č. 334/2012 Z. z.) ustanovenie vymedzuje

- v ods. 1 základné podmienky, na základe ktorých možno vykonať priznať účinky rozhodnutia súdu iného štátu v trestnej veci, prípadne ho vykonať na území Slovenskej republiky. Základným predpokladom takýchto dôsledkov môžu byť relevantné

ustanovenia zákona alebo medzinárodnej zmluvy. Medzinárodná zmluva je dohoda dvoch alebo viacerých subjektov medzinárodného práva, ktorá má medzinárodnoprávne účinky a **riadi sa medzinárodným právom**. Medzinárodné zmluvy spolu s medzinárodnými obyčajami, ktoré sú hlavnými prameňmi medzinárodného práva.

Uvedené znenie ods. 1 bolo pre svoj hmotnoprávny charakter vyňaté z ustanovenia § 515 ods. 1 Trestného poriadku a systematicky zaradené v úvodných ustanoveniach Trestného zákona ako zákonný predpoklad, na ktorý priamo nadväzuje tretia hlava piatej časti Trestného poriadku (výkon rozhodnutí vo vzťahu k cudzine).

- **v ods. 2** – znenie, ktoré vyplynulo z požiadavky stanovenej v čl. 3 Rámcového rozhodnutia Rady 2008/675/SVV z 24. júla 2008 o zohľadnení odsúdení v členských štátoch Európskej únie v novom trestnom konaní. **Pri stanovení podmienky obojstrannej trestnosti spáchaného skutku sa vytvára predpoklad pre procesný postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov uvedený v znení § 488a Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z.).**

Zohľadnenie právoplatného odsúdenia súdom iného členského štátu Európskej únie v trestnom konaní vykoná orgán činný v trestnom konaní a súd. Na tieto účely môže orgán činný v trestnom konaní alebo súd požiadať generálnu prokuratúru o zabezpečenie kópie právoplatného rozsudku a ďalších súvisiacich informácií vydaných súdom tohto členského štátu Európskej únie.

• Zmeny od 1. 1. 2015

Dňa 1. 1. 2015 sa precizoval text ods. 2 (zákon č. 397/2015 Z. z.), ktorým sa vykonala transpozícia Rámcového rozhodnutia Rady 2008/675/SVV z 24. júla 2008 o zohľadňovaní odsúdení v členských štátoch Európskej únie v novom trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 220, 15. 8. 2008) zákonom č. 334/2012 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Cieľom označeného rámcového rozhodnutia bolo v novom trestnom konaní zohľadniť právoplatné odsúdenie súdom iného členského štátu Európskej únie v trestnom konaní tým spôsobom, že **sa im priznajú rovnaké právne účinky, ako majú predchádzajúce vnútroštátne odsúdenia**.

Priznanie právnych účinkov trestných rozhodnutí vydaných súdmi iného členského štátu Európskej únie je v zmysle označeného rámcového rozhodnutia striktné viazané na účely trestného konania, napr. pri určení recidívy a nemá presah do iných právnych odvetví, rovnako ako nepriznáva im právne účinky mimo samotného trestného konania.

Druhý diel

Základy trestnej zodpovednosti

PRVÝ ODDIEL

POJEM A DRUHÝ TRESTNÉHO ČINU

§ 8

Trestný čin

Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Komentár k § 8

Znenie ustanovenia definuje ústrednú kategóriu trestného práva hmotného, a to trestný čin, ktorý je protiprávnym činom Trestným zákonom definovanými znakmi. Ide o základný pojem trestného práva hmotného.

Oproti predchádzajúcej právnej úprave došlo v tomto ustanovení k najväčšej zmene Trestného zákona oproti predchádzajúcemu zneniu, ktoré vychádzalo hlavne z **materiálneho ponímania trestného činu**.

V Trestnom zákone sa definuje trestný čin ako v zásade formálna kategória, čo vyplynulo najmä z požiadaviek praxe. Takýmto poňatím trestného činu je tiež lepšie **zabezpečená ústavná zásada rovnosti pred zákonom**. Práve z uvedených dôvodov došlo k vypusteniu pojmu spoločenská nebezpečnosť, ktorého po-

užívanie v justičnej praxi bolo často krát pred rokom 2005 preceňované, ba dokonca zneužívané ako v prospech tak aj v neprospech páchatelov trestnej činnosti.

Formálne chápanie trestného činu umožňuje súčasne orgánom činným v trestnom konaní sústrediť sa na základné otázky trestného konania, a to zistenie trestného činu a jeho páchatela.

Na naplnenie znakov trestného činu je potrebné, aby boli splnené dve základné podmienky:

1. **musí ísť o protiprávny čin,**
2. **jeho znaky musia byť uvedené výlučne v Trestnom zákone** (iné zákony už do budúcnosti nebudú obsahovať skutkové podstaty trestných činov, napríklad aj trestný čin proti mieru sa preberá zo zákona na ochranu mieru do osobitnej časti Trestného zákona hneď na prvé miesto).

Z obsahu definície trestného činu sa však spoločenská nebezpečnosť úplne nevytratila, pretože ona je daná tým, že zákonodarcu určité protiprávne konanie už sám o sebe označil za najvyššiu formu protiprávneho konania a tým je trestný čin.

Navyše zákon u prečinov pripúšťa možnosť, že aj pri naplnení znakov skutkovej podstaty trestného činu, ak je závažnosť činu nepatrná a u mladistvého malá, (ak pôjde o prečin), tak nejde o trestný čin.

Široká možnosť odklonov, ktorá je zakotvená v Trestnom poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z.) súčasne zabezpečuje, aby sa nedostávali pred súdy páchatelia takých konaní, ktoré by mohli byť charakterizované ako bagatelné trestné činy.

§ 9

Druhy trestných činov

Trestný čin je prečin a zločin.

Komentár k § 9

Trestnými činmi sú prečiny a zločiny. Ide o **základné delenie trestných činov podľa závažnosti**. Touto kategorizáciou sa Slovenská republika vrátila k tradícii delenia trestných činov v medzivojnovom období.

Uvedené delenie znamenalo aj návrat k pôvodnému deleniu súdne trestných činov platné-

mu do 1. júla 1990 (prečiny a trestné činy).

Nejde o samoúčelné delenia trestných činov. Umožňuje presnejšie vyjadrenie ich **rôznej závažnosti a škodlivosti**, lepšie dokumentuje štruktúru evidovanej kriminality, podiel závažných trestných činov a ich pomer k menej závažnej kriminalite.

Delenie – teda kategorizácia tiež umožňuje podstatne odlišiť zložitost' trestného konania o jednotlivých kategóriách trestných činov.

Menovite konanie o menej závažných prečinoch doteraz zbytočne formálne a zdĺhavé napomáha zjednodušiť a urýchliť a tiež môže prispieť k vytvoreniu priestoru pre vykonanie skutočne kvalitného a dôsledného trestného konania o obzvlášť závažných zločinoch, ktorých kategória sa tiež zaviedla.

Z hľadiska teoreticko-praktického však zostáva naďalej **nadradeným pojmom trestný čin**.

Rozhodujúcim kritériom pre definovanie jednotlivých kategórií trestných činov je síce ich typová závažnosť, ale tá je vyjadrená len nepriamo znakmi formálnej stránky skutkových podstat a hornou hranicou trestnej sadzby trestu odňatia slobody, ktorý možno za jednotlivé trestné činy uložiť podľa osobitnej časti tohto zákona.

Pre určenie, či ide o zločin alebo prečin pri tom nie je rozhodujúca výmera trestu, ktorú súd v konkrétnom prípade za trestný čin páchatelovi skutočne uloží, ani minimálna hranica trestu odňatia slobody, ktorú súd môže páchatelovi uložiť, ako tomu je v právnych poriadkoch niektorých štátov, kde sa kategorizácia trestných činov uplatňuje.

Jediným kritériom u úmyselných trestných činov je len výmera trestu odňatia slobody – jeho horná hranica, ktorú je možné za trestný čin uložiť podľa Trestného zákona. **Nedbanlivostné trestné činy sú všetky prečiny, bez ohľadu na stanovenú trestnú sadzbu.**

V dôsledku takéhoto riešenia odpadá i potreba v osobitnej časti tohto zákona u každého trestného činu zvlášť upresňovať, či ide o zločin alebo prečin. Na túto otázku dávajú dostatočnú odpoveď všeobecné definície prečinu alebo zločinu uvedené v tomto ustanovení. Až po dôslednom komplexnom posúdení každého činu zvlášť a po zistení, ktoré zákonné znaky oso-

bitnej časti tohto zákona naplňa a trest odňatia slobody, v akej výmere tento zákon s ich naplnením spája, bude možné povedať či ide o prečin alebo zločin – formálny prístup.

Pri takejto definícii sa potom môže vyskytnúť pri prvom odseku úmyselného trestného činu prípad, kde vzhľadom na trestnú sadzbu, je čin kvalifikovaný ako prečin a v ďalších kvalifikovaných skutkových podstatách už ako zločin.

Zavedením inštitútu *nepatrnej závažnosti* bola výlučne u prečinov sledovaná možnosť vyúčtenia súdneho prejednávania takýchto bagatelných prečinov.

§ 10 Prečin

(1) Prečin je

- a) trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo
- b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

(2) Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Komentár k § 10

Ustanovenie presne definuje prvú kategóriu trestných činov, a to prečin, pod ktorým rozumieme menej závažný trestný čin.

Prečin musí spĺňať určité znaky podľa ods. 1, aby bol Trestným zákonom považovaný za prečin.

- **spáchanie trestného činu z nedbanlivosti**
Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchatel' vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí, alebo nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.
- **úmyselný trestný čin s hornou hranicou trestnej sadzby maximálne päť rokov**
Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel' chcel spôsobom uvedeným v tom-

to zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobi, bol s tým uzrozumený.

Znenie ods. 2 vymedzuje, kedy nie je trestný čin považovaný za prečin.

§ 11 Zločin

(1) Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.

(2) O zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.

(3) Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

Komentár k § 11

Ustanovenie definuje trestný čin, ktorým je zločin. Súčasne je definovaná podkategória zločinu – **obzvlášť závažný zločin**.

Aj zločin, podobne ako prečin, musí spĺňať určité znaky.

- úmyselný trestný čin,
- trestná sadzba v hornej hranici prevyšujúca päť rokov,
- najnebezpečnejší typ trestného činu.

Obzvlášť závažný zločin

- protiprávny čin,
- zločin s hornou hranicou trestnej sadzby viac ako 10 rokov,
- najzávažnejšia forma trestného činu,
- obvinený páchatel' musí byť zastupovaný obhajcom počas vykonávania rozhodnutia,
- najprísnejšia forma trestného činu.

§ 12

Miesto spáchania trestného činu

Miesto spáchania trestného činu je každé miesto, na ktorom

- a) páchatel' konal, alebo
- b) nastal alebo podľa predstavy páchatel'a mal nastať následok predpokladaný týmto zákonom.

Komentár k § 12

Uplatnenie miestnej, ale aj osobnej pôsobnosti Trestného zákona, ale tiež príslušnosti súdu v konkrétnom prípade, vyžaduje presne definovať miesto spáchania trestného činu nielen z hľadiska konania, ale aj následku, čo v predchádzajúcej právnej úprave bolo ponechané len na teóriu trestného práva a výklad orgánov činných v trestnom konaní.

Miesto spáchania trestného činu

- miesto spáchania činu páchatelom
- miesto, kde mal nastať následok trestného činu,
- miesto, kde nastal následok trestného činu.

§ 13

Príprava na zločin

(1) Príprava na zločin je konanie, ktoré spočíva v úmyselnom organizovaní zločinu, zadovážovaní alebo prispôbovaní prostriedkov alebo nástrojov na jeho spáchanie, v spolčení, zhluknutí, návode, objednávaní alebo pomoci na taký zločin alebo v inom úmyselnom vytváraní podmienok na jeho spáchanie, ak nedošlo k pokusu ani dokonaniu zločinu.

(2) Príprava na zločin je trestná podľa trestnej sadzby ustanovenej za zločin, ku ktorému smerovala.

(3) Trestnosť prípravy na zločin zaniká, ak páchatel dobrovoľne

- a) upustil od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu zločinu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, alebo
- b) urobil o príprave na zločin oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Ustanovením odseku 3 nie je dotknutá trestnosť páchatel'a za iný trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Komentár k § 13

Znenie ustanovení § 13 a § 14 upravujú vývojové štádiá trestných činov pred ich doko-

naním. Bez ohľadu na dokončenie je potrebné z hľadiska ochrany záujmov chránených Trestným zákonom tiež ich postihovať. Dá sa hovoriť o časovej postupnosti v poradí

- príprava,
- pokus,
- dokončenie.

Prvou vývojovou fázou trestného činu je **samotná príprava na zločin (zásadne sa týka len zločinu, nakoľko pri ostatných trestných činoch nejde o obzvlášť závažný trestný čin)**, vymedzená v znení tohto ustanovenia. Trestný zákon zároveň vymedzuje **podmienky trestnosti** uvedenej fázy.

Druhou vývojovou fázou je **pokus trestného činu** upravený v ustanovení § 14, kde sa mu budeme podrobnejšie venovať.

Nepriamo z týchto ustanovení vyplýva aj tretia vývojová fáza, ktorou je **dokonanie trestného činu**, t.j. naplnenie všetkých jeho znakov vrátane následku.

Ustanovenie vo svojom znení zakotvuje zásadu, ako sme už vyššie spomenuli, že príprava je trestná len u vyššej formy trestného činu, a to u **zločinu** – rovnaká úprava bola aj v predchádzajúcej právnej úprave, kde je síce príprava viazaná na obzvlášť závažný trestný čin, ktorým je však trestný čin s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej 10 rokov – ide o zločin.

Obsahové vymedzenie prípravy a pokusu zostalo v zákone zachované. Osobitne je však vyjadrené a často krát v praxi opomínané, avšak právnu teóriu akceptované pravidlo, že **páchatel' prípravy ešte nezačal na rozdiel od páchatel'a pokusu naplňovať znaky trestného činu**, ku ktorému príprava smeruje.

Preto sa v praxi príprava s pokusom neraz zamieňala práve pre opomenutie tohto základného rozdielu, čo viedlo k nesprávnemu posúdeniu skutku páchatel'a a napokon aj k uloženiu nesprávneho trestu.

Podmienky zániku trestnosti prípravy a pokusu zostali zachované až na niekoľko menších zmien.

Znenie **odseku 2** definuje spôsob zániku trestnosti prípravy zločinu, a to v prípade, ak páchatel' dobrovoľne upustil od samotnej prípravy alebo prípravu oznámil orgánu činnému v trestnom konaní.

Pod pojmom Policajný zbor v **odseku 3**, ako aj podľa ďalších ustanovení, rozumieme akéhokoľvek príslušníka poverených orgánov uvedených v Trestnom poriadku, t.j. napr. akýkoľvek príslušník Policajného zboru.

Znaky fázy prípravy na zločin

- úmyselné organizovanie zločinu,
- zadovážovanie, prispôsobovanie prostriedkov a nástrojov na spáchanie,
- spolčenie, zhluknutie, návod, objednávanie, pomoc na zločin,
- úmyselné vytváranie podmienok na jeho spáchanie, a to pred samotným pokusom alebo dokonaním zločinu.

Trestná sadzba je stanovená vo výške podľa tohto, k akému činu smerovala.

§ 14 Pokus trestného činu

(1) Pokus testného činu je konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu testného činu, ktorého sa páchatel dopustil v úmysle spáchať testný čin, ak nedošlo k dokonaniu testného činu.

(2) Pokus testného činu je testný podľa testnej sadzby ustanovenej na dokonany testný čin.

(3) Testnosť pokusu testného činu zaniká, ak páchatel dobrovoľne

- a) upustil od ďalšieho konania potrebného na dokonanie testného činu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, alebo
- b) urobil o pokuse testného činu oznámenie orgánu činnému v testnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone testu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Ustanovením odseku 3 nie je dotknutá testnosť páchatela za iný testný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Komentár k § 14

Ide o čin postihovaný Trestným zákonom, ktorý sa udial pred samotným dokonaním testného činu a zároveň nadväzuje na prípravu zločinu vymedzenú v § 13. To znamená, že ide o **druhú vývojovú fázu** s vymedzením podmienok testnosti pokusu z časového hľadiska.

Pod **dokonaním** rozumieme naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty testného činu.

Pokusom je konanie páchatela, ktoré bezprostredne smeruje k spáchaniu testného činu, a to bez ohľadu, či ide o prečin alebo zločin. V uvedenom prípade ide o úmysel spáchať testný čin, zároveň však nedošlo k úplnému dokonaniu.

Znenie **ods. 2** stanovuje testnú sadzbu v prípade pokusu, ktorá je rovnaká ako u dokonaného testného činu, o ktorý sa páchatel pokúsil, bez ohľadu či ide o prečin alebo zločin.

Odsek 3 vymedzuje, kedy dochádza k zániku testnosti pokusu o spáchanie testného činu. Ide o tieto situácie, ako v prípade prípravy:

- dobrovoľne upustil od ďalšieho konania,
- následne odstránil vzniknuté nebezpečenstvo,
- dobrovoľne urobil oznámenie o pokuse spáchania testného činu orgánu činným v testnom konaní, a to pred dokonaním činu.

Zánikom testnosti pokusu o testný čin **nie je dotknutá testnosť** páchatela za iný testný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Zavinenie

§ 15

Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel

- a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo
- b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

Komentár k § 15

V ustanoveniach § 15 až § 18 Trestného zákona je definovaná **subjektívna stránka**

skutkovej podstaty trestného činu v podobe zavinienia, ako vnútorného psychického vzťahu páchateľa k podstatným zložkám trestného činu.

Predchádzajúce dve formy zavinienia v podobe úmyslu a nedbanlivosti zostali zachované. Taktiež členenie § 15 a § 16 umožňuje rozlíšiť zavinenie vo forme úmyslu na úmysel **priamy** a **nepriamy** a zavinenie vo forme nedbanlivosti na **vedomú** a **nevedomú**.

Úmyselné spáchanie trestného činu

- úmyselné ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom,
- úmyselné porušenie záujmu chráneného Trestným zákonom,
- vedomosť, že k ohrozeniu alebo porušeniu jeho konaním dôjde, aj keď bol priamo o tom informovaný.

Priamym úmyslom je vyšší stupeň zavinienia. Na samotné spáchanie úmyselného trestného činu v zásade stačí aj úmysel nepriamy.

§ 16

Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchateľ

- a) vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí, alebo
- b) nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

Komentár k § 16

Ustanovenie upravuje **formu zavinienia z nedbanlivosti**, pričom pri uvedenom zavinení absentuje vôľa naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu.

Zavinenie z nedbanlivosti – zavinenie vo forme nedbanlivosti je buď **vedomé** alebo **nevedomé**:

- **vedomosť**, že môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený Trestným zákonom, ale spoliehal sa na to, že sa tak nestane, ale bez primeraných dôvodov,
- **nevedomosť**, že môže dôjsť k porušeniu

alebo ohrozeniu záujmov chránených Trestným zákonom, aj napriek tomu, že o tom vedieť mal.

§ 17

Pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.

Komentár k § 17

Ustanovenie pre jednotlivé skutkové podstaty trestných činov vyjadruje subjektívnu stránku trestného činu zavinienia.

To znamená, že pre trestnosť činu treba úmyselné zavinenie v prípade zavinienia FO. Výnimkou je, ak Trestný zákon stanovil, že je **postačujúce zavinenie z nedbanlivosti**.

§ 18

Na priťažujúcu okolnosť alebo na okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, sa prihliadne, ak ide o

- a) ťažší následok, aj vtedy, keď ho páchateľ zavinil z nedbanlivosti, ak tento zákon nevyžaduje aj v tomto prípade zavinenie úmyselné, alebo
- b) inú skutočnosť, aj vtedy, keď o nej páchateľ nevedel, hoci o nej vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, ak tento zákon nevyžaduje, aby o nej páchateľ vedel.

Komentár k § 18

V znení ustanovenia sa stretávame s pojmom

- **priťažujúca okolnosť**,
- **okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby**.

Ide o okolnosti na ktoré Trestný zákon prihliada pri ukladaní trestu. Pod týmito okolnosťami si môžeme predstaviť okolnosti, ktoré vyvolávajú ťažší následok prípadne inú skutočnosť.

Priťažujúce okolnosti pri spáchaní trestného činu

- obzvlášť zavrhnúťhodné pohnútky,
- odplata voči inému,
- zmarenie alebo sťaženie uplatnenia základných práv a slobôd poškodeného,
- uľahčenie iného trestného činu,
- zakrytie iného trestného činu,

- za živeľnej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti vážne ohrozujúcej život alebo zdravie ľuďí, iné základné práva a slobody, ústavné zriadenie, majetok, verejný poriadok alebo mravnosť,
- zneužitie svojho zamestnania, povolania, funkcie, postavenia s cieľom dosiahnuť neoprávnenú a neprimeranú výhodu,
- verejným spôsobom,
- na mieste s osobitnou ochranou – v dome alebo byte inejho,
- viac trestných činov,
- zneužitie na spáchanie trestného činu osoby trestne nezodpovednej, mladistvého,
- organizátor spáchania trestného činu,
- v spojení s cudzou mocou a cudzím činiteľom,
- bol za taký trestný čin už odsúdený,
- člen skupiny osôb počas premiestňovania sa na miesto konania verejného podujatia alebo z miesta konania verejného podujatia, alebo
- z dôvodu príslušnosti k športovému klubu.

Ťažším následkom je aj zavinenie z nedbanlivosti, alebo ak došlo napríklad k ťažkej ujme na zdraví alebo svojím konaním spôsobil značnú škodu.

DRUHÝ ODDIEL

PÁCHATEĽ, SPOLUPÁCHATEĽ A ÚČASTNÍK TRESTNÉHO ČINU

§ 19 Páchateľ

(1) Páchateľ trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám.

(2) Páchateľom trestného činu môže byť fyzická osoba a právnická osoba za podmienok ustanovených osobitným predpisom.

Komentár k § 19

Ustanovenia § 19 až § 21 Trestného zákona definujú **subjekt trestného činu**, t.j. páchateľa, spolupáchateľa a účastníka. Pod subjektom trestného činu teda rozumieme, osobu, ktorá trestný čin spáchala, alebo sa na spáchaní spo-

lupodieľala či zúčastnila.

Páchateľ – subjekt, ktorý spáchal trestný čin.

Môže ísť o fyzickú osobu alebo právnickú osobu.

Podľa predchádzajúcej právnej úpravy Trestného zákona sa páchatelstvo trestného činu obmedzovalo výlučne na fyzické osoby. Trestnú zodpovednosť právnických osôb Trestný zákon v znení nepripúšťal. Vzhľadom na to, že **bol do právneho poriadku zavedený nový právny predpis o trestnej zodpovednosti právnických osôb** (zákon č. 91/2016 Z. z.), došlo k doplneniu ustanovenia aj o právnickú osobu, a to **od 1. 7. 2016**.

Zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb nevyhnutne vyžadovala modifikáciu vymedzenia všeobecného páchatelstva podľa § 19 ods. 2 Trestného zákona, a to tak, že Trestný zákon ako kódex priamo a vyslovene pripúšťa aj páchatelstvo právnických osôb, pričom právna úprava trestnej zodpovednosti je teda upravená v osobitnom zákone, ktorým sme už spomenuli.

Trestný zákon však kladie dôraz aj na **splnenie dvoch podmienok** pri osobe páchateľa.

Prvou podmienkou je jeho vek, pričom platí, že páchateľ musí byť trestne zodpovedným – musí mať v čase spáchania trestného činu dovŕšený štrnásť rok svojho veku, s výnimkou trestného činu sexuálneho zneužívania, kde sa vyžaduje pätnásť rok veku.

Druhou podmienkou je prítomnosť páchateľa v čase spáchania trestného činu.

§ 20 Spolupáchateľ

Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatel'ov (spolupáchateľia), zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.

Komentár k § 20

Aj spolupáchateľ, podobne ako páchateľ, je subjektom trestného činu. Za spolupáchateľa Trestný zákon rozumie osobu, ktorá spáchala trestný čin spolu s minimálne jednou ďalšou osobou, pričom išlo o **konanie spoločné na základe vzájomnej dohody**. Zodpovednosť je

na osobu spolupáchateľa kladená v pomere, ako keby trestný čin spáchal sám, a to v prípade každého jedného zo spolupáchateľov. Pre každého jedného Trestný zákon stanoví trest v závislosti od ďalších okolností, napríklad **miera zavinenia**.

§ 21 Účastník

(1) Účastník na dokonanom trestnom čine alebo na jeho pokuse je ten, kto úmyselne

- zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu (organizátor),
- naviedol iného na spáchanie trestného činu (návodca),
- požiadal iného, aby spáchal trestný čin (objednávateľ), alebo
- poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu, najmä zadovážením prostriedkov, odstránením prekážok, radou, utvrdzovaním v predstavi, sľubom pomôcť po trestnom čine (pomocník).

(2) Na trestnú zodpovednosť účastníka sa použijú ustanovenia o trestnej zodpovednosti páchatel'a, ak tento zákon neustanovuje inak.

Komentár k § 21

Spáchanie trestného činu za použitia tzv. živého nástroja nie je v zákone zakotvené, lebo v týchto prípadoch ide o **typický nepriameho páchatel'a**. Napr. použitie nepričítnej osoby na spáchanie trestného činu, použitie dieťaťa atď.

Pokiaľ ide o použitie zvierat'a na spáchanie trestného činu, ide o prípad priameho páchatel'stva a iba z hľadiska zavinenia – zo **subjektívnej stránky** bude taký čin posudzovaný ako **úmyselný alebo nedbanlivostný**.

Vzhľadom na vývoj kriminality, kedy dochádza k častému páchaniu trestnej činnosti tzv. na objednávku, bolo na túto skutočnosť upozornené aj v Trestnom zákone, kedy bol popri návodcovi osobitne definovaný aj ďalší účastník na dokonanom trestnom čine alebo jeho pokuse a to **objednávateľ**.

V tomto prípade totiž nejde o typické navedenie na spáchanie trestného činu, pretože nájomní páchatelia trestných činov sú tieto už vopred ochotní spáchať a objednávateľ len konkretizuje prakticky predmet útoku.

S účasťou na spáchaní trestného činu sa stretávame iba **vo fáze pokusu alebo dokonania** trestného činu, pričom pri príprave nie.

Účastníkom trestného činu je teda organizátor, návodca, objednávateľ a pomocník, pričom ide o rozdelenie vzhľadom na ich úlohu pri spáchaní trestného činu. Účasť je trestná iba v prípade **úmyselného trestného činu**, pri nedbanlivosti (bez vôle) sa s ním nestretávame.

TRETÍ ODDIEL

OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE TRESTNÚ ZODPOVEDNOSŤ

§ 22 Vek

(1) Kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný.

(2) Pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 nie je trestne zodpovedný, kto v čase spáchania činu nedovršil pätnásť rok svojho veku.

Komentár k § 22

Trestný zákon v ustanovení vyjadruje prvú okolnosť vylučujúcu trestnú zodpovednosť.

Na rozdiel od okolností vylučujúcich protiprávnosť v tomto prípade ide o spáchanie trestného činu, avšak pre **nedostatok veku na strane páchatel'a** nemôže dôjsť k jeho potrestaniu.

Pri definovaní veku trestne zodpovedného páchatel'a došlo k mimoriadne závažnej zmene, keď hranica trestnej zodpovednosti bola znížená z pätnásť na štrnásť rokov.

Pre rozvoj modernej civilizácie je príznačná aj akcelerácia vývoja mládeže.

Týka sa to oveľa viac jej fyzickej vyspelosti, menej mentálnej zrelosti, ale na druhej strane nemožno poprieť ani to, že i po tejto stránke dnešná mládež dospieva oveľa rýchlejšie než tomu bolo pred niekoľkými desiatkami rokov.

Nesporne je to vyvolané aj celkovým, životným štýlom, materiálnymi podmienkami, tempom a úrovňou jej vzdelávania, prístupom k informáciám prostredníctvom médií vrátane výpočtovej techniky a podobne.

Tieto faktory a mnohé k nim pridružené **bi-o-psycho-sociologické podmienky a príčiny**, ako aj ich dôsledky v prvom rade odôvodňujú potrebu ešte dôslednejšie chrániť mládež pred negatívnymi vplyvmi, pred sociálno-patologickými javmi a zintenzívniť pôsobenie všetkých súčastí systému výchovy a vzdelávania, vytvoriť mládeži materiálne i kultúrne podmienky pre vzdelávanie, kultúrne vyžitie i pre pracovné uplatnenie, zvýšiť ich perspektívy, pokiaľ ide o možnosti bývania, zdravého spôsobu života, vrátane oddychu, využívania voľného času a zdravé výchovné prostredie.

Na druhej strane niet ale žiadnych pochybností o tom, že u mládeže sa neustále znižuje veková hranica tých, ktorí sa podieľajú mnohí už opakovane a v trestnej činnosti v súčinnosti s dospelými páchatelmi na páchaní mnohokrát závažnej predovšetkým **násilnej, mravnostnej a majetkovej kriminality**.

Veľmi často sa tak deje v spojení s užívaním návykových látok, drogy nevnímajúc. Sústavne to dokazujú kriminalistické štatistiky, dokumentujúce stav a vývoj kriminality, jej štruktúru i štruktúru jej páchatelov.

V prevencii trestnej a inej protispoločenskej činnosti mládeže musia dominovať neprávne prostriedky tak ako sú vyššie uvedené. Pokiaľ ide o právne prostriedky, tak tieto najmä mimo trestného práva a prostriedky trestného práva považovať len ako najkrajnejšie riešenie, ak iné prostriedky formy a metódy zlyhajú.

Treba prihliadať aj na to, že **mládež sama nemôže niesť dôsledky za mnohé problémové javy v sociálnej, ekonomickej a iných oblastiach spoločenského života**, ktoré sama nezavinila a ktoré sú mnohokrát impulzom jej delikvencie. Rovnako treba prihliadať tiež na fakt, že mládež samotná je jednou z prvých a najviac zraniteľných obetí zločinu.

Značná časť tých, ktorí predložili námety na obsahové zameranie rekodifikácie Trestného zákona po roku 2005, apelovala na zníženie vekovej hranice trestnej zodpovednosti **z pätnásť na štrnásť rokov**.

Je zrejmé, že takéto opatrenie samo o sebe problém kriminality mládeže nerieši a ani nevyrieši. Na druhej strane je ale tiež jasné, že zníženie vekovej hranice zodpovednosti za trestné činy vyjadrí i dnešnú disproporcii v akcelerácii vývoja dospievania (a to aj mentálneho) mlá-

deže, čo je nutné **z hľadiska ochrany spoločnosti pred kriminalitou**.

Nejde teda len o automatický a ničím neodôvodnený pragmatizmus. Nižšiu hranicu trestnej zodpovednosti ako pätnásť rokov pozná napokon celá rada vyspelých demokratických štátov.

V ustanoveniach o trestnom stíhaní mladistvých je zakotvená tzv. poisťka proti nesprávnemu stíhaniu detí v podobe dôsledného skúmania mentálnej vyspelosti páchatelov, ktorí prekročili štrnásť rok veku.

Podľa Trestného poriadku sa u páchatelov vo veku 14 až 15 rokov sa skúma mentálna vyspelosť obligatórne. U mladistvých do 18 rokov sa táto vyspelosť skúma v odôvodnených prípadoch.

§ 23 Nepričetnosť

Kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

Komentár k § 23

Aj v znení tohto ustanovenia ide o vyjadrenie okolností vylučujúcej trestnú zodpovednosť. Aj napriek tomu, že ide o spáchanie trestného činu, avšak pre nepričetnosť na strane páchatel'a nemôže dôjsť k jeho potrestaniu.

Pod nepričetnosťou rozumieme napríklad **niektoré formy duševných chorôb**, pri ktorých, ak ňou páchatel trpí, nevie rozpoznať protiprávnosť svojho konania, prípadne nevie svoje konanie ovládať. Nie je trestne zodpovedným aj napriek tomu, že spĺňa podmienku vekovej trestnej zodpovednosti.

Nepričetnosťou **nie je stav** po požití návykovej látky (alkohol, ľahšie ale i tvrdé drogy), nakoľko si takýto stav spôsobil sám svojím vlastným rozhodnutím, pričom došlo k strate jeho rozpoznávacích ale i ovládacích schopností.

Kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

ŠTVRTÝ ODDIEL

OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE
PROTIPRÁVNOSŤ ČINU

§ 24

Krajná núdza

(1) Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom, nie je trestným činom.

(2) Nejde o krajnú núdzu, ak bolo možné nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom za daných okolností odvrátiť inak alebo ak spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil. Rovnako nejde o krajnú núdzu, ak ten, komu nebezpečenstvo priamo hrozilo, bol podľa všeobecne záväzného právneho predpisu povinný ho znášať.

Komentár k § 24

Ustanovenia § 24 až § 30 Trestného zákona upravujú okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu. Ide o sedem nasledujúcich okolností:

- **krajná núdza (§ 24),**
- **nutná obrana (§ 25),**
- **oprávnené použitie zbrane (§ 26),**
- **dovolené riziko (§ 27),**
- **výkon práv a povinností (§ 28),**
- **súhlas poškodeného (§ 29),**
- **plnenie úloh agenta (§ 30).**

S výnimkou dovoleného rizika ide o okolnosti, ktoré poznal aj predchádzajúci právny predpis.

U niektorých okolností však došlo k spresneniu podmienok ich uplatňovania.

Zásada proporcionality u krajnej núdze je upravená takým spôsobom, že spôsobený následok nesmie byť zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil.

Definícia krajnej núdze

Čin, ktorý je inak trestný, ktorým dochádza k odvráteniu nebezpečenstva, ktoré priamo hrozí záujmu chránenému Trestným zákonom. Uvedený čin nie je posudzovaný ako trestný čin.

Zákon požaduje, aby boli splnené podmienky pre vykonanie krajnej núdze, medzi ktoré patrí **odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva**, ktoré aj skutočne hrozí (osoba má presvedčenie, že tomu tak je) – ublíženie na zdraví, smrť, atď.

Trestný zákon v ods. 2 vymedzuje, **kedy nejde o krajnú núdzu**.

Zároveň je pri krajnej núdzi dôležité, že nebolo možné urobiť žiadny iný miernejší alebo menej závažný krok k odvráteniu hroziaceho nebezpečenstva, a tiež aby následok nebol závažnejší po odvrátení nebezpečenstva ako bez toho, aby ku konaniu došlo.

Trestný zákon v prípade krajnej núdze ako okolnosti vylučujúcej trestnosť stanovil zásadu, že trestne zodpovedným nebude ani ten, kto urobil na odvrátení nebezpečenstva aj kroky, ktoré boli nad, nakoľko bol rozrušený z daného nebezpečenstva.

O krajnú núdzu nejde aj v prípade, ak ten, komu nebezpečenstvo priamo hrozilo, bol povinný ho znášať.

§ 25

Nutná obrana

(1) Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom.

(2) Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.

(3) Ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v odseku 2, nebude trestne zodpovedný, ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

(4) Ak sa niekto vzhľadom na okolnosti prípadu mylne domnieva, že útok hrozí, nevylučuje to trestnú zodpovednosť za čin spáchaný z neobanlivosti, ak omyl spočíva v neobanlivosti.

Komentár k § 25

Ďalšou okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť činu je **nutná obrana**. Dá sa povedať, že ide o určitý stav krajnej núdze. Najmä u nutnej obrany, ktorá z hľadiska praktického v rozhodovacej činnosti vyvolávala v minulosti najväčšie problémy, došlo k spresneniu a rozšíreniu podmienok jej uplatnenia.

Definícia nutnej obrany

Ide o čin, ktorý by bol inak trestný, ktorým dochádza k odvráteniu hroziaceho alebo trvajú-

ceho útoku na záujem chránený Trestným zákonom. V uvedenom prípade nejde o trestný čin.

Okrem iného bola do definícií zahrnutá aj problematika omylu takým spôsobom, aby tento automaticky nevylučoval nutnú obranu.

Za nutnú obranu sa ďalej považuje aj konanie v silnom rozrušení spôsobenom útokom najmä v dôsledku zmätku, strachu, alebo zľaknutia podobne ako pri krajnej núdzi.

Zásada proporcionality u nutnej obrany vyjadrená tým, že obrana nesmie byť celkom zjavne neprimeraná útoku, zostala zachovaná, avšak zákon presnejšie vyjadruje z čoho pri jej posudzovaní je nutné vychádzať (spôsob, miesto a čas útoku, okolnosti týkajúce sa ako osoby útočníka, tak aj obrancu).

§ 26

Oprávnené použitie zbrane

(1) Použitie zbrane v súlade so zákonom nie je trestným činom.

(2) Za použitie zbrane v súlade so zákonom sa považuje aj jej použitie proti inému vo svojom obydli na ochranu života, zdravia alebo majetku, ak osoba do obydli neoprávnene vnikne alebo v ňom neoprávnene zotrúva a nejde o nutnú obranu. To neplatí, ak bola pritom inému úmyselne spôsobená smrť.

Komentár k § 26

Ďalšou v poradí treťou okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť činu, je oprávnené použitie zbrane. V znení tohto ustanovenia bola oproti predchádzajúcemu právneho stavu vykonaná zásadná zmena v súlade s legislatívnym zámerom u oprávneného použitia zbrane.

Ide o zmenu, keď je možné zbraň použiť aj vo svojom obydli, a to aj v prípade, keď ešte nepôjde o nutnú obranu. **Ochrana života alebo zdravia osoby**, prípadne jeho majetku v jej obydli je ohrozená, avšak ešte nemusí ísť o priamo hroziaci alebo trvajúci útok. Použitie tejto okolnosti je však vylúčené, ak pri takomto použití zbrane vo svojom obydli dôjde k usmrteniu ohrozujúcej osoby.

Použitie zbrane v súlade so znením Trestného zákona **nie je považované za trestný čin**.

Zbraň môže byť použitá, iba ak je osoba držiteľom zbrojného preukazu.

§ 27

Dovolené riziko

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak niekto v súlade s dosiahnutým stavom poznania vykonáva spoločensky prospešnú činnosť v oblasti výroby a výskumu, ak spoločensky prospešný výsledok, ktorý sa od vykonávania činu očakáva, nemožno dosiahnuť bez rizika ohrozenia záujmu chráneného týmto zákonom.

(2) Nejde o dovolené riziko, ak výsledok, ku ktorému čin smeruje, celkom zjavne nezodpovedá miere rizika alebo vykonávanie činu odporuje všeobecne záväznému právnomu predpisu, verejnému záujmu, zásadám ľudskosti alebo sa prieči dobrým mravom.

Komentár k § 27

Ďalšou okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť činu je dovolené riziko.

Definícia dovoleného rizika

Ide o čin, ktorý je inak trestný, pri ktorom dochádza k určitému riziku pri dosiahnutí spoločensky prospešného výsledku, ktorý nie je možné dosiahnuť bez rizika, vzhľadom na vykonávanie spoločensky prospešnej činnosti v oblasti výroby a výskumu.

Ide o konanie, ktoré je nebezpečné, ale nie je považované za trestný čin. S dovoleným rizikom sa môžeme stretnúť napríklad pri výskume určitého lieku – medicína, farmácia, atď. Zavedením tohto znenia Trestného zákona, ako už bolo spomenuté, išlo o úplne novú okolnosť doplnenú do právneho predpisu.

Tento okolnosti sa verejnosť domáhala niekoľko rokov. **Potreba zakotvenia dovoleného rizika** ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť trestného činu v Trestnom zákone sa týkala len činov alebo činností v oblasti výroby a výskumu. Môže ísť aj o akýkoľvek iný vo svojej podstate **nie nebezpečný čin (činnosť)**, ktorého uskutočnenie v danom mieste, čase, alebo daným spôsobom je spojené s určitým rizikom, lebo **ohrozuje záujem chránený** týmto zákonom, ale inak ide o čin (činnosť) spoločensky prospešný, ktorý však nemôže byť uskutočnený bez rizika.

Podmienky dovoleného rizika

- výsledok, ku ktorému čin (činnosť) smeruje zjavne zodpovedá miere rizika,
- vykonanie činu neodporuje zákonu, alebo inému právnenému predpisu, záujmom spoločnosti, zásadám ľudskosti, ani sa neprieči dobrým mravom,
- čin (činnosť) sa vykonáva v súlade s dosiahnutým stavom poznania a informáciami, ktoré existovali a boli dostupné v čase jeho vykonania,
- činom (činnosťou) sa sleduje dosiahnutie spoločenského prospechu,
- spoločensky prospešný výsledok, ktorý sa od vykonávania činu (činnosti) očakáva, nemožno dosiahnuť bez rizika.

Uvedená okolnosť sa nemôže uplatniť v prípade, ak je pochybnosť čo i len malá o prospešnosti pre spoločnosť.

§ 28

Výkon práva a povinnosti

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak ide o výkon práva alebo povinnosti vyplývajúci z všeobecne záväzného právneho predpisu, z rozhodnutia súdu alebo iného orgánu verejnej moci, z plnenia pracovných či iných úloh alebo zo zmluvy, ktorá neodporuje všeobecne záväznému právnenému predpisu ani ho neobchádza; spôsob výkonu práv a povinností nesmie odporovať všeobecne záväznému právnenému predpisu.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak bol spáchaný trestný čin genocídia podľa § 418, trestný čin nedobrovoľného zmiznutia podľa § 420a alebo trestný čin neľudskosti podľa § 425 splnením nariadenia, príkazu, rozkazu alebo pokynu orgánu výkonnej moci alebo nadriadeného.

(3) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak bol spáchaný trestný čin vojnového bezprávia podľa § 433 splnením nariadenia, príkazu, rozkazu alebo pokynu orgánu výkonnej moci alebo nadriadeného, okrem prípadu, ak osoba, ktorá plnila také nariadenie, príkaz, rozkaz alebo pokyn,

- a) mala zákonnú povinnosť splniť také nariadenie, príkaz, rozkaz alebo pokyn,
- b) nevedela, že také nariadenie, príkaz, rozkaz alebo pokyn je nezákonný, a
- c) obsah takého nariadenia, príkazu, rozkazu alebo pokynu nenásvedčoval, že je nezákonný.

Komentár k § 28

Pokiaľ ide o výkon práv a povinností, u tejto okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu, došlo k podstatnej zmene, ktorá vyplývala z požiadaviek medzinárodných zmlúv (Štatút medzinárodného trestného súdu) v tom smere, že sa vymenovávajú prípady, kedy sa táto okolnosť neuplatní buď z hľadiska vedomia páchatela alebo z hľadiska konkrétnych trestných činov (genocídium, neľudskosť).

- **Zmeny od 1. 1. 2010**

Dňa 1. 1. 2010 (zákon č. 576/2009 Z. z.) došlo v znení odsekov 2 a 3 ustanovenia k zásadným zmenám.

Zmeny k Trestnému zákonu sa odvolávali na Rímsky štatút Medzinárodného trestného tribunálu, ktorý sa však týka len troch trestných činov podľa Trestného zákona, a to trestný čin genocídia, trestný čin neľudskosti a trestný čin vojnového bezprávia.

Rímsky štatút uvádza príkazy nadriadeného a nariadenie zákona. Skutočnosť, že trestný čin v jurisdikcii Súdu spáchala osoba v súlade s príkazom vlády alebo vojenského alebo civilného nadriadeného, nezbavuje túto osobu trestnej zodpovednosti, s výnimkou, keď osoba podliehala zákonnej povinnosti plniť príkazy vlády alebo daného nadriadeného, osoba nevedela, že tento príkaz je nezákonný a príkaz nebol zjavne nezákonný.

Na účely Rímskeho štatútu sú príkazy páchať genocídu alebo zločiny proti ľudskosti zjavne nezákonné. Je zrejmé, že nariadenie zákona v anglickej verzii ako „prescription of law“ nemusí byť len nariadenie zákona, ale akýkoľvek právny predpis.

Takisto je potrebné upozorniť, že uvedený dôvod vylúčenia protiprávnosti sa netýka všetkých trestných činov v 12 hlave Trestného zákona, ale len genocídia, zločinov proti ľudskosti a vojnových zločinov.

Účelom znenia odseku 2 a 3 malo byť riešenie otázky zosúladenia slovenského Trestného poriadku Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného tribunálu, teda zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa dopustili genocídia, zločinov proti ľudskosti a vojnových zločinov v zmysle skutkových

podstát prijatých na výklad nemohli byť nesúdebné slovenskými súdmi z dôvodu, že ich konaniu by chýbala protiprávnosť z dôvodu, že konali na základe pokynu nadriadeného. Z hľadiska vnútroštátneho práva pri iných trestných činoch je uvedený problém riešený dostatočne v odseku 1 „...z rozhodnutia ... iného orgánu verejnej moci, ... z plnenie ... iných úloh... spôsob výkonu práv a povinností nesmie odporovať všeobecne záväznému právnemu predpisu.“

Nebolo teda potrebné pre účely iných trestných činov odlišných od trestných činov **genocidia, neľudskosti a vojnového bezprávia**, uvádzať, že osoba nevedela, že príkaz vládneho orgánu alebo nadriadeného je v rozpore s právnym predpisom a že zároveň bolo rozhodnutie zjavne nezákonné. Pre účely výkonu povinnosti vyplývajúceho z rozhodnutia vlády pri iných trestných činoch ako podľa Rímskeho štatútu je podstatné, aby spôsob výkonu povinnosti neodporoval právnemu predpisu. To, že či rozhodnutie vlády alebo nadriadeného v súlade s takýmto rozhodnutím vlády bolo nezákonné, je pre účely **odseku 1** bezvýznamné a to aj z toho dôvodu, že význam zákonnosti takéhoto rozhodnutia na úrovni okolností vylučujúcej protiprávnosť by mohol byť sporný, nakoľko by si orgán činný v trestnom konaní alebo súd musel urobiť úsudok o tom, či je rozhodnutie vlády nezákonné, čo sa javí pri následnom skúmaní, či osoba vedela, že či je rozhodnutie vlády nezákonné, ako bezpredmetné pre skúmanie protiprávnosti samotného spáchania trestného činu, keďže významné pre protiprávnosť v Trestnom zákone je samotné konanie páchatela, teda spôsob výkonu povinnosti, ale nie jeho právny základ, ktorým je rozhodnutie vlády.

Pri **predchádzajúcom znení odseku 3** bolo riziko, že v prípade, ak spôsob výkonu povinnosti z úlohy uloženej nadriadeným podriadenému bude nezákonný, ale osoba to nebude vedieť a zároveň rozhodnutie vlády nebude zjavne nezákonné, tak nebude niesť trestnú zodpovednosť. Zároveň sa neriešil problém čl. 33 Rímskeho štatútu, ktorým je neoprávnený príkaz nadriadeného bez neoprávneného príkazu vlády.

V tomto prípade § 28 ods. 2 vôbec problém neriešil, čo vo väzbe na odsek 3 možno pri genocídiu a neľudskosti hodnotiť ako imple-

mentáciu Rímskeho štatútu, nakoľko pri týchto zločinoch sa nemožno dovoľávať plnenia príkazu, keďže taký príkaz je vždy zjavne neoprávnený.

Odsek 3 vylučuje výkon povinnosti aj pri trestnom čine vojnového bezprávia Trestného zákona, ktorý je premietnutím Rímskeho štatútu, ktorý uvádza vojnové zločiny, pri ktorých neplatí nevyrátiteľná domnienka, že príkaz na vojnový zločin je zjavne neoprávnený. Čiže pri vojnovom bezprávi podľa Trestného zákona je potrebné zohľadniť 3 podmienky Rímskeho štatútu, a to, či osoba podliehala povinnosti plniť príkaz, či nevedela, že je príkaz neoprávnený a či nebol príkaz zjavne nezákonný. Ak sú splnené všetky tri podmienky, nastúpi § 28 ako okolnosť vylučujúca protiprávnosť.

Pri vojnovom bezprávi sa teda stanovovala prísnejšia trestnosť ako požaduje Rímsky štatút, čo nebolo vhodné a dokonca umožňoval vystaviť Slovenskú republiku kritike tohto medzinárodného súdu za nerešpektovanie štandardov pri vojnových zločinoch.

Osobitosť riešenia výkonu povinnosti pri vojnovom bezprávi bola daná povahou príkazov v rámci vojenských štruktúr, kde sa príkazy často krát vykonávali okamžite a nebolo možné si u podriadeného overiť, či je neoprávnený a za nesplnenie príkazu hrozili prísne sankcie a objektívne, ak bol vojak názoru, že príkaz je nezákonný a následne by sa ukázalo, že je zákonný, zrejme by to malo tiež za následok sankcie zo strany nadriadeného, dokonca oprávnené.

Definícia výkonu práv a povinností

Ide o čin inak trestný, ktorý nie je trestným činom, ak ide o čin práva alebo povinnosti vyplývajúcich zo všeobecne záväzného právneho predpisu, z rozhodnutia súdu alebo iného orgánu verejnej moci, z plnenia pracovných, iných úloh alebo zo zmluvy, ktorá neodporuje všeobecne záväznému právnemu predpisu ani ho neobchádza. Platí zásada, že spôsob výkonu práv a povinností nesmie odporovať všeobecne záväznému právnemu predpisu.

§ 29

Súhlas poškodeného

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak bol vykonaný so súhlasom poškodeného a nesme-

ruje proti jeho životu alebo zdraviu.

(2) Nejde o súhlas poškodeného, ak súhlas nebol daný vopred, nebol vážny a dobrovoľný alebo ak v súvislosti s ním bol spáchaný iný trestný čin.

(3) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak podľa skutkovej podstaty trestného činu má byť čin trestný aj vtedy, keď bol daný súhlas poškodeného podľa odseku 1.

Komentár k § 29

Súhlas poškodeného je ďalšou okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť činu. Čiže znamená, že zákonom je protiprávnosť vylúčená v prípade, ak poškodený udelil súhlas.

Definícia súhlasu poškodeného

Ide o čin, ktorý by bol inak trestný, vykonaný s už spomenutým súhlasom za splnenia podmienky, že čin neohrozoval zdravie a ani život poškodeného.

Podmienkou je udelenie súhlasu vopred, a to pred vykonaním činu. Zároveň nie je možné akceptovať túto okolnosť, ak bol súhlas daný bez požadovanej vážnosti, nedobrovoľne, napríklad pod nátlakom, prípade bol súhlasom spôsobený trestný čin.

Poškodený udelením súhlasu si musí byť vedomý toho, čo ho po udelení súhlasu čaká a s čím má rátať.

Výnimkou je poisťovací podvod, pri ktorom dal poškodený súhlas k úmyselnému poškodeniu vecí, majetku (napríklad automobil) s cieľom **vymôcť od poisťovne nejaký finančný prospech**. V tomto prípade ide zásadne o trestný čin. Ide o naplnenie skutkovej podstaty trestného činu.

§ 30

Plnenie úlohy agenta

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak ním agent ustanovený podľa osobitného predpisu pri odhaľovaní trestného činu a pri zisťovaní jeho páchatel'a ohrozí alebo poruší záujem chránený týmto zákonom len preto, že bol k tomu donútený zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, v ktorej pôsobí, alebo ak spácha taký čin v dôvodnej obave o život alebo zdravie svoje alebo blízkej osoby.

(2) Ustanovenie odseku 1 neplatí, ak agent spácha trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, znásilnenia podľa § 199, sexuálneho násillia podľa § 200, sexuálneho zneužívania podľa § 201, všeobecného ohrozenia podľa § 284 ods. 2 až 4, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode podľa § 291, zavlečenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny podľa § 293, vlastizrady podľa § 311, úkladov proti Slovenskej republike podľa § 312, terorizmu podľa § 313, § 314, záškodníctva podľa § 315, § 316, sabotáže podľa § 317, vyzvedačstva podľa § 318, genocidia podľa § 418, teroristického útoku podľa § 419, niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419b, financovania terorizmu podľa § 419c, cestovania na účel terorizmu podľa § 419d alebo neľudskosti podľa § 425 alebo ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

(3) Čin inak trestný uvedený v § 332 až 334 a v § 336 ods. 2 spáchaný na účely odhalenia trestného činu alebo zistenia páchatel'a trestného činu podľa § 326, § 328 až 330, § 336 ods. 1, § 336a alebo § 336b spôsobom ustanoveným v Trestnom poriadku nie je trestným činom.

Komentár k § 30

Trestný zákon v tomto ustanovení vymedzuje poslednú okolnosť vylučujúcu protiprávnosť činu, ktorou je plnenie úloh agenta.

Definícia agenta

Jeho úlohou je **podieľať sa na odhaľovaní obzvlášť závažných trestných činov**, v prípade odhaľovania korupcie to môže byť osoba poverená Ministerstvom vnútra, inak ide o príslušníka Policajného zboru.

Definícia plnenia úloh agenta

Ide o čin, ktorý je inak trestný, ak je agentom porušený alebo ohrozený záujem chránený Trestným zákonom, a to pri odhaľovaní alebo zisťovaní páchatel'a, ak bol donútený k takému činu zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, prípadne ak predpokladá ohrozenie zdravia alebo života nielen pre seba ale i blízku osobu. Aj keď agent môže naplniť znaky skutkovej podstaty trestného činu, nejde v týchto prípadoch o trestný čin.

Skupinou osôb sa na účely tohto zákona rozumejú najmenej tri osoby. Organizovanou

skupinou sa na účely tohto zákona rozumie spoločenie najmenej troch osôb na účel spáchania trestného činu, s určitou delbou určených úloh medzi jednotlivými členmi skupiny, ktorej činnosť sa v dôsledku toho vyznačuje plánovitosťou a koordinovanosťou, čo zvyšuje pravdepodobnosť úspešného spáchania trestného činu.

Extrémistickou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie spoločenie najmenej troch osôb na účely spáchania trestného činu extrémizmu.

Zločineckou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie štruktúrovaná skupina najmenej troch osôb, ktorá existuje počas určitého časového obdobia a koná koordinovane s cieľom spáchať jeden alebo viacej zločinov, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 alebo niektorý z trestných činov korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti na účely priameho alebo nepriameho získania finančnej alebo inej výhody.

Teroristickou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie štruktúrovaná skupina najmenej troch osôb, ktorá existuje počas určitého časového obdobia na účely spáchania trestného činu teroru alebo trestného činu terorizmu.

Znenie ustanovenia v **odseku 2** vymenúva, kedy Trestný zákon neumožňuje okolnosť vylučujúcu protiprávnosť činu – plnenie úlohy agenta akceptovať. To znamená, že ide konanie trestné.

Ťažkou ujmom na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie len vážna porucha zdravia alebo vážne ochorenie, ktorou je zmrazenie, strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti, ochorenie údu, strata alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ústrojenstva, poškodenie dôležitého orgánu, zohyzdenie, vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu, mučivé útrapy, alebo porucha zdravia trvajúca dlhší čas. Smrťou sa rozumie biologická smrť mozgu (cerebrálna smrť).

• Zmeny od 1. 1. 2016

Zákon o športe od 1. 1. 2016 definuje novú **samostatnú skutkovú podstatu trestného činu „športovej korupcie“**, a to priamo v Trestnom zákone za účelom lepšieho vymedzenia tejto veľmi špecifickej trestnej činnosti, napr.

z pohľadu organizovanej trestnej činnosti alebo z pohľadu nepriameho korupčného správania.

Práve tento trestný čin bol doplnený do znenia odseku 3 tohto ustanovenia s účinnosťou zákona č. 440/2015 Z. z. o športe od 1. 1. 2016, pričom je vylúčené ho akceptovať u agenta ako okolnosť vylučujúcu protiprávnosť činu.

• Zmeny platné od 1. 7. 2018

Od 1. 7. 2018 došlo v znení odseku 2 k úprave s ohľadom na znenie novej právnej úpravy trestných činov terorizmu, preto bolo potrebné upraviť vnútorné odkazy na dotknuté ustanovenia.

DRUHÁ HLAVA

SANKCIE

Prvý diel

Druhy sankcií

§ 31

Trest a ochranné opatrenie

(1) Sankcie podľa tohto zákona sú tresty a ochranné opatrenia, ktoré sú právnym následkom spáchaného trestného činu alebo činu inak trestného.

(2) Trest je ujma na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, ktorú môže uložiť páchateľovi len súd podľa tohto zákona za spáchaný trestný čin.

(3) Ochranné opatrenie je ujma na osobnej slobode alebo majetku odsúdeného alebo inej osoby, ktorú môže uložiť len súd podľa tohto zákona v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými.

Komentár k § 31

Trestný zákon zachoval predchádzajúce rozdelenie trestných sankcií na **tresty a ochranné opatrenia**. Uvedené delenie sa v minulosti v plnej miere osvedčilo, práve preto sa ponechalo aj v súčasnom znení Trestného zákona.

Uvedené ustanovenie tiež vyjadruje základné zásady humanizácie, demokratizácie nášho trestného práva a v neposlednom rade aj zásadu zodpovednosti páchateľa za spáchaný trestný čin s vylúčením dopadu ná-

sledkov trestného činu na iné osoby, prípadne minimalizáciu takéhoto dopadu.

Trestný zákon definuje tak tresty ako aj ochranné opatrenia, pričom v týchto definíciách je zakotvený už aj účel ukladania a výkonu trestných sankcií. Tým sa však nemení skutočnosť, že tresty a ochranné opatrenia **slúžia ochrane spoločnosti**.

Sankciou je **následok** spáchaného trestného činu, a to buď teda trest alebo ochranné opatrenie.

Trestom je ujma na slobode, majetku alebo právach. Ukladá ho súd, riadi sa Trestným zákonom.

Ochranným opatrením je ujma na slobode, majetku nielen páchatela ale i inej osoby, ukladané v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi. Tak ako trest, aj ochranné opatrenie ukladá súd (vecne a miestne príslušný).

§ 32

Druhy trestov

Za spáchané trestné činy môže súd uložiť páchatelovi, ktorý je fyzickou osobou, len

- a) trest odňatia slobody,
- b) trest domáceho väzenia,
- c) trest povinnej práce,
- d) peňažný trest,
- e) trest prepadnutia majetku,
- f) trest prepadnutia veci,
- g) trest zákazu činnosti,
- h) trest zákazu pobytu,
- i) trest zákazu účasti na verejných podujatiach,
- j) trest straty čestných titulov a vyznamenaní,
- k) trest straty vojenskej a inej hodnosti,
- l) trest vyhostenia.

Komentár k § 32

Platným Trestným zákonom bol v porovnaní s predchádzajúcim znením rozšírený systém trestov o ďalšie druhy, a to domáce väzenie a trest povinnej práce.

Rozšírenie druhov trestu je výrazom depenalizácie, pretože umožňuje súdom vo zvýšenej miere siahť aj k **trestom bez odňatia slobody**. V priebehu krátkodobých trestov odňatia slobody nebolo možné úspešne rozvinúť reedukačné a resocializačné procesy, kým na druhej strane negatívny dopad izolácie páchatela od spoloč-

nosti v prostredí iných páchatelov mal často negatívny dopad na samotného odsúdeného.

Cieľom rozšírenia alternatívnych trestov bolo posilniť zásadu, že nepodmienečný trest odňatia slobody je „ultima ratio“, ktoré treba uplatniť len vtedy, keď iné, menej závažné prostriedky boja proti zločinnosti, vrátane trestov bez odňatia slobody, zlyhali.

• Zmeny od 1. 4. 2014

Dňa 1. 4. 2014 (zákon č. 1/2014 Z. z.) sa k trestom doplnil aj trest zákazu účasti na verejných podujatiach. Išlo o doplnenie existujúceho systému trestov o nový druh trestu, ktorý môže byť uložený aj samostatne. Divácke násilie je spoločenský fenomén, ktorý sa môže zo športových podujatí presunúť aj na iné verejné podujatia, práve preto sa ustanovilo zavedenie tohto špeciálneho druhu trestu, ktorého primárnym cieľom je to, aby sa páchatel nemohol zúčastňovať na verejných podujatiach, ktorých rozsah v súlade s účelom trestu a so zásadou primeranosti určí súd.

V mnohých európskych štátoch tento druh trestu existuje už dlhšie obdobie a s jeho aplikáciou sú pozitívne skúsenosti. Tento druh trestu bol doplnený v roku 2010 aj do systému trestov v Českej republike. Tento trest bude môcť súd uložiť pri trestných činoch spáchaných v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí alebo ak to bude so zreteľom na doterajší spôsob života páchatela a okolností spáchania činu **žiaduce pre ochranu verejného poriadku, zdravia, mravnosti alebo majetku** a to najviac na 10 rokov.

Druhy trestov

- trest odňatia slobody – upravený v § 46 až § 52
- trest domáceho väzenia – upravený § 53
- trest povinnej práce – upravený § 54 a § 55
- peňažný trest – upravený § 56 a § 57
- trest prepadnutia majetku – upravený § 58 a § 59
- trest prepadnutia veci – upravený § 60
- trest zákazu činnosti – upravený § 61
- trest zákazu pobytu – upravený § 62
- trest zákazu účasti na verejných podujatiach – upravený § 62a
- trest straty čestných titulov a vyznamenaní – upravený § 63

- *trest straty vojenskej a inej hodnoty* – upravený § 64
- *trest vyhodenia* – upravený § 65.

§ 33

Druhy ochranných opatrení

Ochranné opatrenia sú:

- a) ochranné liečenie,
- b) ochranná výchova,
- c) ochranný dohľad,
- d) detencia,
- e) zhabanie vecí.

Komentár k § 33

Terajšie znenie Trestného zákona rozšírilo aj predchádzajúci systém katalóg ochranných opatrení.

Doplnené bolo len ochranné opatrenie, ktorý bol ochranný dohľad tzv. detencia. Ochranný dohľad bol už súčasťou systému trestných sankcií predchádzajúceho Trestného zákona, ale sa neosvedčilo jeho vykonávanie policajnými orgánmi.

Navyše jeho účel sa často míňal cieľa a namiesto dovŕšenia nápravy páchateľa slúžil ako prostriedok dosahovania policajných úloh. Na druhej strane aj prax potvrdila, že u tých páchateľov, ktorí páchajú trestné činy zo zvyku, resp. z návratu do kriminogénneho prostredia, bolo nevyhnutné pokračovať v resocializácii aj v etape postpenitenciárnej starostlivosti, pričom u nebezpečných páchateľov bolo nevyhnutné ponímať túto formu postpenitenciárnej starostlivosti ako nútenú, pričom dohľad nad odsúdeným bolo treba zveriť orgánom súdneho dohľadu – probačnému a mediáčnému úradníkovi.

Probačný a mediálny úradník je súdny úradník vykonávajúci v zákonom vymedzenom rozsahu úkony probácie (napr. dohľad nad správaním obvineného v priebehu skúšobnej doby pri podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody) a mediácie (mimosúdne sprostredkovanie riešenia sporu medzi poškodeným a obvineným) vo veciach, ktoré sa prejednávajú v trestnom konaní, sú uložené súdom alebo iným príslušným orgánom a inú činnosť súdu v rozsahu osobitného zákona, ktorým je zákon o mediácii.

Detencia by mala slúžiť na ochranu spoločnosti proti tým páchateľom, u ktorých ochranné liečenie je neúčinné buď preto, že sa mu odsúdenie odmieta podrobiť alebo preto, že jeho ochorenie je podľa poznatkov súčasnej vedy **neliečiteľné**, ale v prípade jeho prepustenia na slobodu neprestáva byť nebezpečným pre spoločnosť.

• **Zmeny od 1. 10. 2010**

Dňa 1. 10. 2010 (zákon č. 224/2010 Z. z.) boli do ustanovenia doplnené ďalšie ochranné opatrenia zhabanie peňažnej čiastky a zhabanie majetku, ktoré ukladali právnickým osobám zneužitým na spáchanie trestnej činnosti fyzickými osobami. Uvedená koncepcia postihu právnických osôb v trestnom konaní vychádzala pri definovaní možných sankcií z charakteru ochranného opatrenia, t.j. určitéj zákonom dovolenej ujmy, ujmy na majetku, v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými.

Medzinárodné záväzky Slovenskej republiky explicitne neurčujú typ trestnej sankcie, ktoré sa mali vyvodiť voči právnickej osobe – nakoľko sa volil model nepravpe trestnej zodpovednosti právnických osôb, ustanovilo sa využiť trestnú sankciu v podobe ochranného opatrenia.

• **Zmeny od 1. 7. 2016**

Následne tieto doplnené ochranné opatrenia boli zo zákona vypustené s účinnosťou **od 1. 7. 2016 (zákon č. 91/2016 Z. z.)** v nadväznosti na zavedenie novej právnej úpravy trestnej zodpovednosti právnických osôb, pričom sa upustilo od predchádzajúceho konceptu postihovania právnických osôb prostredníctvom ochranných opatrení zhabanie majetku (§ 83a) a zhabanie peňažnej čiastky (§ 83b). Na uvedený účel sa zrušila právna úprava týchto ochranných opatrení v Trestnom zákone.

Druhy ochranných opatrení

- ochranné liečenie – upravený § 73 a § 74
- ochranná výchova – upravená § 75
- ochranný dohľad – upravený § 76 až § 80
- detencia – upravená § 81 a § 82
- zhabanie vecí – upravené § 83.